

Brüssel, 28. september 2020
(OR. en)

11202/20

Institutsioonidevaheline
dokument:
2016/0224(COD)

ASILE 6
CODEC 887
FRONT 263

ETTEPANEK

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	28. september 2020
Saaja:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2020) 611 final
Teema:	Muudetud ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS, millega luuakse rahvusvahelise kaitse ühine menetlus liidus ja tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2013/32/EL

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2020) 611 final.

Lisatud: COM(2020) 611 final

Brüssel, 23.9.2020
COM(2020) 611 final

2016/0224 (COD)

Muudetud ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

**millega luuakse rahvusvahelise kaitse ühine menetlus liidus ja tunnistatakse kehtetuks
direktiiv 2013/32/EL**

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

- **Ettepaneku taust ja põhjused**

Septembris 2019 kuulutas Euroopa Komisjoni president Ursula von der Leyen välja uue rände- ja varjupaigaleppe, mis seob terviklikku süsteemi välispiirid, varjupaiga- ja tagasisaatmissüsteemid, Schengeni vaba liikumise ala ning välismõõtme.

Uut rände- ja varjupaigalepet käsitlev teatis, millega koos esitati mitu seadusandlikku ettepanekut, sealhulgas käesolev ettepanek muuta 2016. aasta ettepanekut varjupaigamenetluste määru uuesti sõnastamise kohta, tähistab uut algust rändeküsimuste lahendamisel. Selle eesmärk on luua laiaulatuslik raamistik, mille aluseks on terviklik lähenemisviis rände haldamisele ja mis soodustab vastastikust usaldust liikmesriikide vahel. Uue leppe kandvateks põhimõteteks on solidaarsus ja vastutuse õiglane jagamine ning see toetab integreeritud poliitikakujundamist, ühendades poliitika sellistes valdkondades nagu varjupaigaküsimused, ränne, tagasisaatmine, välispiiride kaitse ja suhted peamiste kolmandate riikidega.

Rände haldamise, sealhulgas ebaseaduslikult saabunud rändajate ja tagasisaatmisega kaasnevaid probleeme ei peaks lahendama mitte üksikud liikmesriigid eraldi, vaid EL tervikuna. Vaja on Euroopa raamistikku, mis suudaks omavahel siduda liikmesriikide poliitika ja otsused. Raamistikus tuleb arvesse võtta rände pidevalt muutuvat reaalsust, mis on tähendanud olukorra keerumaks muutumist ja suurendanud vajadust koordineerimise järele. Kuigi ebaseaduslikult liitu saabujate arv on alates 2015. aastast järsult (92 %) vähenenud, on siiski terve rida struktuurseid probleeme, mis seavad liikmesriikide varjupaiga-, vastuvõtu- ja tagasisaatmissüsteemid surve alla. Üha rohkem on rahvusvahelise kaitse taotlejate hulgas inimesi, kes tõenäoliselt ELis kaitset ei saa, kuid sellega seoses suureneb halduskoormus ja viibib kaitse andmine neile, kes seda tõeliselt vajavad; samuti jätkub rändajate pidev edasiliikumine ELi sees. Lisaks tuleb tunnistada liikmesriikide ametiasutuste ees seisvaid probleeme taotlejate ja oma töötajate ohutuse tagamisel COVID-19 kriisi tingimustes.

Kuigi ebaseaduslike saabujate arv on alates 2015. aastast vähenenud, on sellistest riikidest saabunud rändajate osakaal, mille puhul on taotluste rahuldamise määr alla 20 %, suurenenud 13 %-lt 2015. aastal 55 %-le 2018. aastal. Samal ajal on olnud üha rohkem keerukaid juhtumeid, mille menetlemine on ressursimahukam, kuna selge rahvusvahelise kaitse vajadusega kolmandate riikide kodanike saabumine aastatel 2015–2016 on osaliselt asendunud saabujate segavoogudega, kelle puhul taotluste rahuldamise määr on erinev. Hoolimata ebaseaduslike saabujate arvu vähenemisest kogu ELis on rahvusvahelise kaitse taotluste arv pidevalt kasvanud ja on nüüdseks saabujate arvuga võrreldes neljakordne. See suundumus osutab asjaolule, et taotlust ei esitata esmase saabumise liikmesriigis, et ELis esitataks mitu rahvusvahelise kaitse taotlust, ning vajadusele reformida praegust Dublini süsteemi. 2019. aastal maabusid pooled kõigist ebaseaduslikult meritsi saabunutest otsingu- ja päästeoperatsioonide järgselt, mistõttu sattusid teatavad liikmesriigid erilise surve alla üksnes oma geograafilise asukoha tõttu.

Selliste varjupaigataotlejate osakaalu suurenemine, kes tõenäoliselt ELis rahvusvahelist kaitset ei saa, suurendab koormust mitte ainult varjupaigataotluste menetlemisel üldiselt, vaid ka rahvusvahelist kaitset mittevajavate rändajate tagasisaatmisel. Igal aastal lükatakse tagasi keskmiselt 370 000 kolmanda riigi kodaniku rahvusvahelise kaitse taotlus ning need isikud

tuleb suunata tagasisaatmismenetlusse. See arv moodustab ligikaudu 80 % igal aastal tehtud tagasisaatmisotsuste koguarvust. Seepärast on vajalik varjupaiga ja tagasisaatmismenetluste vaheline katkematu seos, mis suurendaks varjupaiga- ja rändesüsteemi üldist tõhusust ja ühtsust. Ebaseaduslikud rändajad, kes kaitset ei vaja või ei kavatse rahvusvahelist kaitset taotleda, tuleks kiiresti suunata tagasisaatmismenetlusse. Kõrvaldada tuleb olemasolevad menetluslikud lüngad, nagu varjupaiga- ja tagasisaatmisotsuste tegemine eraldi aktidena ja viivitused tagasisaatmisotsuse tegemisel, erinevad õiguskaitsevahendid ja taotlejate poolne menetlustega viivitamine ainsa eesmärgiga takistada nende tagasisaatmist liidust, varjupaigasüsteemi pakutava kaitse väärkasutamine ning võimalus lubada taotlejatel jääda liikmesriikide territooriumile teiseks või järgnevas apellatsioonistmeks.

Sama tähtis on töötada euroopalikuma tagasisaatmissüsteemi nimel. Komisjon esitas 2018. aastal ettepaneku tagasisaatmisdirektiiv uuesti sõnastada, et parandada tagasisaatmiste haldamist ja tulemuslikkust. Selle ettepaneku eesmärk on ära hoida ja vähendada põgenemist ja ebaseaduslikku liikumist, tugevdada seoseid varjupaigamenetlustega, edendada vabatahtliku tagasipöördumise programme ning parandada järelevalvet ja rakendamist riiklike juhtumihalduse süsteemide abil. Lisaks menetlusküsimustele, mida käsitletakse käesolevas määruse ettepanekus ja ettepanekus tagasisaatmisdirektiivi uuesti sõnastamiseks, eeldab Euroopa tagasisaatmissüsteem Euroopa piiri- ja rannikuvalve määruse täielikku rakendamist, Frontexi tegutsemist ELi tagasisaatmispoliitika operatiivharuna, terviklikku operatiivvahendit tagasisaatmisega seotud juhtumite haldamise parandamiseks, jätkusuutlikku tagasisaatmise ja taasintegreerimise strateegiat, tööd kolmandate riikidega tagasivõtmise valdkonnas ning struktureeritud kõrgetasemelist koostööd, mida juhib ELi tagasisaatmiskoordinaator.

Praegune rände haldamise süsteem koormab ebaseadusliku liikumise tõttu jätkuvalt nii esmase saabumise liikmesriike kui ka teiste liikmesriikide varjupaigasüsteeme. Kehtiv süsteem ei suuda sellise olukorraga piisavalt tulemuslikult hakkama saada. Praegu puuduvad nii tulemuslik solidaarsusmehhanism kui ka selged normid ebaseadusliku liikumise tõkestamiseks ja selle lahendamiseks.

Uus lepe põhineb komisjoni 2016. ja 2018. aasta ettepanekutel Euroopa ühise varjupaigasüsteemi reformimise kohta ning sellesse on lisatud uusi elemente, et tagada varjupaiga- ja rändepoliitika kõiki aspekte ühendava ühise raamistiku jaoks vajalik tasakaal.

Käesolev ettepanek, millega muudetakse 2016. aasta varjupaigamenetluse määruse ettepanekut,¹ uus ettepanek varjupaiga- ja rändehalduse määruse kohta, ettepanek, millega kehtestatakse taustakontroll,² ettepanek Eurodaci käsitleva ettepaneku muutmiseks ja ettepanek kriisiolukordade lahendamise menetluste ja mehhanismi kehtestamise kohta moodustavad koos õigusraamistiku, millega rände ja varjupaigaküsimuste haldamise terviklik lähenemisviis ellu viia.

Koos taustakontrolli kehtestamise määruse ettepanekuga tagab käesolev ettepanek katkematu seose rändemenetluse kõigi etappide vahel alates uuest sisenemiseelsest etapist kuni varjupaigataotluse lahendamiseni ehk siis kaitset vajavate isikute lõimimise või selliste taotlejate tagasisaatmiseni, kellel pole õigust liitu jääda. Sisenemiseelne etapp hõlmab isiku

¹ ELT [...], [...], lk [...].

² COM (2020)xxx, XX.9.2020, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse taustakontroll kolmandate riikide kodanike suhtes, kes on kinni peetud seoses välispiiri ebaseadusliku ületamisega, maabunud otsingu- ja päästeoperatsiooni järgselt või taotlevad rahvusvahelist kaitset piiripunktis ning muudetakse määrusi (EL) 2019/817, (EL) 2019/818, (EL) 2017/2226, (EL) 2018/1240 (EÜ) nr 767/2008 ja (EL) 2019/816.

tuvastamist, tervise- ja julgeolekukontrolli saabumisel, mis võimaldab isiku kiiresti suunata kas rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise, tagasisaatmis-või sisenemiskeelumenetlusse.

Ettepanekuga muuta 2016. aasta ettepanekut Eurodaci määruse uuesti sõnastamise kohta luuakse selge ja järjepidev seos konkreetsete isikute ja nende suhtes kohaldatavate menetluste vahel, et paremini kontrollida ebaseaduslikku rännet ja tuvastada ebaseaduslikku liikumist. Lisaks toetab see varjupaiga- ja rändehalduse määrusega loodud uue solidaarsusmehhanismi rakendamist ja sisaldab vajalikke muudatusi, mis võimaldavad Eurodaci toimimist koostalitlusvõime raamistikus, samuti toetab see liikmesriike järelevalves vabatahtlikuks tagasipöördumiseks ja taasintegreerumiseks antava abi üle.

Lisaks eespool kirjeldatud ettepanekutele esitab komisjon ettepaneku kriisiolukordade ohjamise määruse kohta, millega määratakse kindlaks vahendid, mis on vajalikud kriisiga toimetulekuks. See kriisiohjevahend hõlmab erakorralisi olukordi, kus ebaseaduslikult liikmesriiki saabuvate kolmandate riikide kodanike või kodakondsuseta isikute massiline sissevool on sellise ulatuse ja iseloomuga, et see halvaks liikmesriigi varjupaiga-, vastuvõtu- või tagasisaatmissüsteemi toimimise, millel võivad olla tõsised tagajärjed Euroopa ühise varjupaigasüsteemi ja liidu rändehaldussüsteemi toimimisele või mis muudab selle süsteemi kohaldamise võimatuks, või olukorrad, kus on olemas sellisteks saabumisteks otsene oht. Kõnealuse määrusega kehtestatakse menetlused kriisi ja vääramatu jõuga seotud olukordade lahendamiseks rände- ja varjupaigavaldkonnas ELis, määratakse kindlaks võimalikud erandid varjupaigaküsimusi ja tagasisaatmist käsitlevast liidu *acquis*'st ning sätestatakse erinormid varjupaiga- ja rändehalduse määrusega kehtestatud solidaarsusmehhanismi kohaldamiseks kriisiolukordades.

Reformi eesmärk on lahendada olukord, kus hoolimata sellest, et koostöö ELi tasandil ja ka ELi asutuste pakutav tugi on märkimisväärselt suurenenud, on liikmesriikide varjupaiga-, vastuvõtu- ja tagasisaatmissüsteemid suures osas ühtlustamata. See vähendab tõhusust ja selle soovimatu tagajärg on see, et Euroopa eri paigus ei ole varjupaigataotlejatele tagatud ühesugune õiglane kohtlemine, mis paneb liikuma rändajate suured hulgad, kes otsivad jäämiseks parimaid tingimusi ja väljavaateid. Seepärast toetab komisjon juba saavutatud esialgseid poliitilisi kokkuleppeid seoses miinimumnõuete määruse, vastuvõtutingimuste direktiivi, ELi ümberasustamisraamistiku määruse ja ELi varjupaigaameti määrusega. Need õigusaktid tuleks võimalikult kiiresti vastu võtta. Samuti tuleks kiiresti lõpule viia läbirääkimised tagasisaatmisdirektiivi üle ja Euroopa ühise varjupaigasüsteemi reformimine, et ELi normide abil saaks edukalt ära hoida põgenemisi, pakkuda abi vabatahtlikuks tagasipöördumiseks, ühtlustada haldus- ja kohtumenetlusi ning tugevdada rände- ja varjupaigasüsteemi tulemuslikku toimimist.

- **Ettepaneku eesmärgid**

Varjupaigamenetlust käsitleva määruse 2016. aasta ettepaneku eesmärgid on endiselt asjakohased ja neid tuleb järgida. On vaja kehtestada ühine varjupaigamenetlus, mis asendab liikmesriikides kasutatavad erinevad menetlused ja mida kohaldatakse kõikide liikmesriikides esitatud taotluste suhtes. Selleks et tagada tõhus ja kvaliteetne otsustusprotsess, on vaja kehtestada ka lihtsamad, selgemad ja lühemad menetlused koos piisavate menetluslike tagatiste ja vahenditega, mis hoiaks ära varjupaigamenetluste kuritarvitamise ja ebaseadusliku liikumise. Sellega kaasneb vahendite tõhusam kasutamine, mis parandab taotlejate õigusi, annab kiiremini kaitse rahvusvahelist kaitset vajavatele isikutele ning tagab nende isikute kiire tagasisaatmise, kellel pole taotluse tagasilükkamise tõttu õigust liitu jääda.

Taotlejate menetluslikud tagatised peavad olema kaitstud – eelkõige peab olema tagatud õigus saada teavet oma õiguste, kohustuste ja nende täitmata jätmise tagajärgede kohta, samuti õigus olla isikliku vestluse käigus ära kuulatud, õigus suulisele tõlkele ning tasuta õigusabile ja esindamisele. Kõik need õiglase varjupaigamenetluse olulised elemendid, mis moodustasid osa komisjoni 2016. aasta ettepanekust, on jätkuvalt asjakohased ning kaasseadusandjad peavad nendes kokku leppima.

Peale selle on vaja lihtsustada ja ühtlustada turvalisi päritoluriike ja turvalisi kolmandaid riike käsitlevaid norme. Euroopa Varjupaigaküsimuste Tugiamet (EASO) võib toetada kaasseadusandjaid analüüsiga, mis pakub ajakohast teavet olukorra kohta asjaomastes riikides.

Seepärast ei pea komisjon vajalikuks teha suuri muudatusi 2016. aasta ettepanekusse, mille menetlemises on kaasseadusandjad teinud märkimisväärseid edusamme. Liikmesriigid ei ole siiski läbirääkimiste käigus jõudnud siiani kokkuleppele piirimenetluse kasutamise tingimustes ega selles, mil määral see on liikmesriikide jaoks kohustuslik. Konsultatsioonide käigus nimetas enamik liikmesriike seda küsimust põhielemendiks kompromissi saavutamisel kogu ettepanekute paketi suhtes. Lisaks rõhutasid paljud liikmesriigid probleeme, mis tulenevad rahvusvahelist kaitset mittevajavate isikute korduvatest taotlustest ja ebatõhusatest edasikaebemenetlustest, mis mõlemad takistavad tõsiselt tagasisaatmiseks tehtavaid püüdlusi. Seepärast tehakse käesoleva ettepanekuga 2016. aasta ettepanekusse sihipäraseid muudatusi nende konkreetsete probleemide lahendamiseks. Muudatused aitavad kaasa eesmärkide saavutamisele ning loovad koos taustakontrolli määrase ettepanekuga katkematu seose rände protsessi kõigi etappide vahel alates saabumisest kuni varjupaigataotluste menetlemiseni ja vajaduse korral tagasisaatmiseni.

Suurenenud survet, mis tuleneb selliste rändajate saabumisest, kelle võimalused kaitset saada on kehvad, saab leevendada uute rändehaldusvahendite, sealhulgas eelkõige välispiiril kasutatavate ühtlustatud menetluste abil. Sel eesmärgil kehtestatakse sisenemiseelne etapp, mis koosneb taustakontrollist ja piirimenetlusest varjupaiga andmise või tagasisaatmise jaoks. Taustakontrolli käigus rändajad registreeritakse, tuvastatakse nende isikud ning neid kontrollitakse tervise- ja julgeolekuohtude kindlakstegemiseks. Seejärel suunatakse isikud asjakohasesse menetlusse, olgu siis tegemist varjupaiga taotlemise, sisenemiskeelu või tagasisaatmisega. Lõpuks määratakse kindlaks, kas varjupaigataotlust tuleks taotlejat liikmesriigi territooriumile lubamata hinnata piiril toimivas varjupaigamenetluses või tavapärasel varjupaigamenetluses. Kui kasutatakse varjupaigamenetlust piiril ja tehakse kindlaks, et isik ei vaja kaitset, järgneb tagasisaatmismenetlus piiril.

Piiril toimuva ühise varjupaiga- ja tagasisaatmismenetluse eesmärk on kiiresti hinnata varjupaigataotluste kuritarvitamist või madala taotluste rahuldamise määraga kolmandatest riikidest pärit isikute välispiiril esitatud varjupaigataotlusi, et saata kiiresti tagasi need, kellel ei ole õigust liitu jääda. Piiril toimuv ühine varjupaiga- ja tagasisaatmismenetlus on oluline rändehaldusvahend, mis aitab ära hoida ebaseaduslikku sisenemist ja liikumist. Seda on vaja eelkõige seetõttu, et segarändevoogudes on märkimisväärsel hulgal varjupaigataotlejaid, kes on pärit riikidest, mille puhul on taotluste rahuldamise määr madal. Selleks et oma eesmärgi täita, peab see olema lihtsalt rakendatav ja pakkuma liikmesriikidele vajalikku paindlikkust menetluste läbiviimisel nii, et põhiõigused oleks täielikult kaitstud.

Piirimenetluse kasutamine on kasulik ka varjupaigasüsteemi seisukohast üldiselt, kuna kuritahtlike ja vastuvõetamatute varjupaigataotlejate parem haldamine piiril aitab tõhustada tõeliste juhtumite menetlemist riigi sees.

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

Käesolev ettepanek on täielikult kooskõlas leppega kaasnevate algatustega, eelkõige ettepanekuga varjupaiga- ja rändehalduse määruse kohta, ettepanekuga taustakontrolli kehtestamise määruse kohta ja muudetud ettepanekuga Eurodaci määruse uuesti sõnastamise kohta.

Käesolev ettepanek ja taustakontrolli kehtestamise määruse ettepanek on omavahel tihedalt seotud. Pärast taustakontrolli suunatakse kolmandate riikide kodanikud kas varjupaiga- või tagasisaatmismenetlusse ja vajaduse korral piirimenetlusse. Mõlemal juhul võetakse taustakontrolli käigus saadud teavet arvesse kas varjupaigataotleja läbivaatamisel või tagasisaatmismenetluse algatamisel.

Lisaks on käesolev ettepanek kooskõlas ettepanekuga tagasisaatmisdirektiivi uuesti sõnastamise kohta ja täiendab seda. Nimetatud ettepanekus esitati konkreetseid meetmeid varjupaiga- ja tagasisaatmismenetluste paremaks sidumiseks, näiteks tagasisaatmisotsuse tegemine seoses seadusliku riigisviibimise lõppemisega, tagasisaatmisotsuse edasikaebamine pärast lõplikku otsust, millega lükatakse tagasi rahvusvahelise kaitse taotlus, ja tagasisaatmismenetlus piiril. Käesoleva määruse ettepaneku sätted tugevdaksid katkematut seost varjupaiga- ja tagasisaatmismenetluste vahel, kõrvaldaksid senised puudujäägid ja vähendaksid veelgi võimalusi varjupaigasüsteemi kuritarvitamiseks. Kavandatud muudatuste tulemusena tuleks piiril toimuva tagasisaatmismenetluse üle läbi rääkida käesoleva määruse kontekstis.

Mis puudutab varjupaiga- ja rändehalduse määruse ettepanekut, siis käesolev ettepanek koos taustakontrolli kehtestamise määruse ettepanekuga tagab selle, et sisenemiseelsesse etappi saabuval rändajal võib uue solidaarsusmehhanismi raames mis tahes etapis ümber paigutada või nende tagasisaatmist toetada või vajaduse korral nad üle anda rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest vastutavale liikmesriigile kooskõlas õigusaktides sätestatud objektiivsete kriteeriumidega. Lisaks tagatakse sellega, et pärast ümberpaigutamist või üleandmist saab ümberpaigutatav või üleandev liikmesriik jätkata piirimenetlust oma territooriumil. Lisaks tagab käesolev ettepanek kooskõla varjupaiga- ja rändehalduse määruses ja ettepanekus Eurodaci määruse uuesti sõnastamise kohta esitatud erirežiimiga nende rändajate jaoks, kes maabuvad otsingu- ja päästeoperatsioonide järgselt. Eelkõige puudutab see ümberpaigutamistingimustele vastavate isikute kategooriate määratlemist ja selliste rändajate jaoks uue kategooria lisamist Eurodaci.

Samuti on tagatud kooskõla juba saavutatud esialgsete poliitiliste kokkulepetega seoses miinimumnõuete määruse, vastuvõtutingimuste direktiivi, ELi ümberasustamisraamistiku määruse ja ELi varjupaigaameti määrusega.

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

Käesolev ettepanek on kooskõlas uues rände- ja varjupaigaleppes sätestatud tervikliku pikaajalise lähenemisviisiga rände haldamisele, millega asetatakse rändepoliitika kesksele kohale suhetes kolmandatest riikidest partneritega, luuakse seaduslikud võimalused ELi sisenemiseks, lõimitakse välispiiride haldamine ELi laiemasse rändehalduspoliitikasse,

ehitatakse üles omavahel katkematult seotud, õiglasel ja tõhusal varjupaiga- ja tagasisaatmismenetlustel, tugevdatakse liikmesriikide vahelisel usaldusel põhinevat Schengeni vaba liikumise ala ning töötatakse välja sihtotstarbelised poliitikameetmed kolmandate riikide kodanike integreerimiseks Euroopa ühiskonda.

Ettepanekuga viiakse ellu uut lepet ja eelkõige eesmärki taaskäivitada komisjoni poolt 2016. aastal kavandatud varjupaigareform, otsides muu hulgas võimalusi luua omavahel katkematult seotud varjupaiga- ja tagasisaatmissüsteem. Sellega seoses käsitletakse sisenemiseelses etapis (mis koosneb taustakontrollist ja piirimenetlusest enne riigi territooriumile sisenemiseks loa saamist) paljusid kogu rändeprotsessiga seotud probleeme alates esimesest saabumisest kuni asjakohasesse varjupaiga- või tagasisaatmismenetlusse suunamiseni. Siia kuuluvad ka vajadus vähendada ebaseaduslikest saabujatest tulenevat survet ja säilitada tugev välispiir, vähendada edasiliikumist ning tagada kiire ja tulemuslik tagasisaatmise ja tagasivõtmise süsteem.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

• Õiguslik alus

Ettepaneku õiguslik alus on Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 78 lõike 2 punkt d ja artikli 79 lõike 2 punkt c. Nende sätete kohaselt tuleb vastu võtta vastavalt meetmed, mis hõlmavad ühist menetlust ühetaolise varjupaiga või täiendava kaitse seisundi andmiseks ja äravõtmiseks, ning meetmed, mis hõlmavad ebaseaduslikku sisserännet ja ebaseaduslikku riigis viibimist, sealhulgas ebaseaduslikult riigis viibivate isikute väljasaatmist ja repatrieerimist. Esimest õiguslikku alust kasutati ka komisjoni 2016. aasta ettepanekus varjupaigamenetluse määruse kohta. Viimati nimetatud õiguslik alus tuleks lisada seepärast, et see hõlmab erisätteid, millega reguleeritakse nende varjupaigataotlejate tagasisaatmist, kelle taotlus on tagasi lükatud, eelkõige osas, mis puudutab tagasisaatmisotsuse tegemist koos negatiivse otsusega taotluse kohta, ühist õiguskaitsevahendit selliste otsuste suhtes ning omavahel seotud varjupaiga- ja tagasisaatmismenetlusi piiril.

• Muutuv geomeetria

Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokolli nr 21 (Iirimaa seisukoha kohta vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suhtes) kohaselt võib Iirimaa otsustada osaleda Euroopa ühise varjupaigasüsteemi meetmete vastuvõtmisel ja kohaldamisel.

Sellega seoses on Iirimaa teatanud soovist osaleda direktiivi 2005/85/EÜ vastuvõtmisel ja kohaldamisel ning otsusest mitte osaleda direktiivi 2013/32/EL vastuvõtmisel. Seega kohaldatakse Iirimaa suhtes direktiivi 2005/85/EÜ sätteid, kuid kehtiva direktiivi sätteid Iirimaa suhtes ei kohaldata. Iirimaa ei ole teatanud soovist osaleda uue varjupaigamenetluse määruse vastuvõtmisel. Iirimaa seisukoht selles küsimuses ei mõjuta siiski tema võimalikku osalemist uue määruse kohaldamises vastavalt protokollile nr 21.

ELi lepingule ja ELi toimimise lepingule lisatud protokolli nr 22 (Taani seisukoha kohta) kohaselt ei ole direktiiv 2005/85/EÜ ega direktiiv 2013/32/EL Taani suhtes siduv ega kohaldata. Taani ei osale ka käesoleva määruse vastuvõtmisel ja see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldata.

• Subsidiaarsus

Käesoleva ettepaneku eesmärk on teha sihipäraseid muudatusi 2016. aasta varjupaigamenetluse määruse ettepanekusse ning luua koos taustakontrolli määruse ettepanekuga katkematu seos rändeprotsessi kõigi etappide vahel alates saabumisest kuni varjupaigataotluste menetlemiseni ja vajaduse korral tagasisaatmiseni. Seepärast on vaja ühtlustatuid menetlusi, eelkõige uut sisenemiseelset etappi, mis koosneb taustakontrollist ning seotud varjupaiga- ja tagasisaatmismenetlusest piiril.

Peale selle on eesmärk täiendavalt ühtlustada rahvusvahelise kaitse andmise ja äravõtmise ühist menetlust osas, mis puudutab varjupaiga- ja tagasisaatmisotsuste tegemist ühes aktis, või kui seda tehakse eraldi aktidega, siis nende tegemist koos ja samal ajal. Nende otsuste suhtes peaks saama kasutada samu tõhusaid õiguskaitsevahendeid ning taotlejatel peaks olema võimalus jääda liikmesriikide territooriumile teiseks või järgnevas apellatsioonistmeks. Eesmärk on ära hoida taotlejate poolne menetlustega viivitamine, mille ainus eesmärk on takistada nende väljasaatmist liidust ja varjupaigasüsteemi väärkasutamine.

Uusi menetlusi peaks reguleerima samad normid olenemata sellest, milline liikmesriik neid kohaldab, et tagada taotlejate, kolmandate riikide kodanike või kodakondsuseta isikute võrdne kohtlemine menetluse käigus ning selgus ja õiguskindlus üksikisiku jaoks. Liikmesriigid ei saa üksikult kehtestada ühiseid norme, mis vähendavad stiimuleid soodsaima varjupaigariigi valimiseks ja ebaseaduslikuks liikumiseks liikmesriikide vahel. Seetõttu ei suuda liikmesriigid käesoleva ettepaneku eesmärgi piisavalt saavutada ning käesoleva määruse ulatuse ja toime tõttu on seda parem saavutada liidu tasandil. Seega peab liit tegutsema ja võib võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega.

• **Proportsionaalsus**

Kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud proportsionaalsuse põhimõttega ei lähe käesolev määrus kaugemale sellest, mis on vajalik nimetatud eesmärkide saavutamiseks.

Mis puudutab eesmärki kehtestada uued menetlused, eelkõige uus sisenemiseelne etapp, mis hõlmab taustakontrolli ning omavahel seotud varjupaiga- ja tagasisaatmismenetlust piiril, siis piirduvad kõik ettepaneku elemendid sellega, mis on vajalik sellise ühise menetluse loomiseks, ühtlustamiseks ja lihtsustamiseks, taotlejate võrdse kohtlemise tagamiseks seoses õiguste ja tagatistega ning selliste lahknevuste vältimiseks riiklikes menetlustes, mille soovimatuks tagajärjeks on ebaseadusliku liikumise soodustamine.

Mis puudutab eesmärki täiendavalt ühtlustada rahvusvahelise kaitse andmise ja äravõtmise ühist menetlust osas, mis puudutab varjupaiga- ja tagasisaatmisotsuste tegemist ühes aktis, või kui seda tehakse eraldi aktidega, siis nende tegemist koos ja samal ajal, ning sama tõhusa õiguskaitsevahendi kohaldamist nende suhtes, ning osas, mis puudutab piirimenetluses tehtud otsuste edasikaebamise piiramist üheastmelise tõhusa õiguskaitsevahendiga, siis see on vajalik menetluste ühtlustamiseks ja nende tulemuslikkuse suurendamiseks. Nende muudatuste eesmärk on saavutada tasakaal selle vahel, et taotlejal on õigus tõhusale õiguskaitsevahendile, ja vajaduse vahel tagada, et liikmesriikide varjupaigasüsteeme ei kuritarvitaks taotlejad, kolmandate riikide kodanikud või kodakondsuseta isikud, kelle ainus eesmärk on ära hoida nende väljasaatmine liidust. Kasutusel on kõik vajalikud kaitsemeetmed kindlustamiseks, et keegi ei jää kaitseta ning et varjupaigaõigus on alati tagatud.

- **Vahendi valik**

Muudetud ettepanek ei muuda varjupaigamenetluse määruse 2016. aasta ettepaneku vahendi valikut. Rahvusvahelise kaitse andmise ja äravõtmise siseriiklike menetluste ühtlustamise tase, mis saavutati direktiiviga 2013/32/EL, ei osutunud piisavaks, et kõrvaldada erinevused kasutatavate menetluste liikides, menetluste tähtaegades ning taotlejate õigustes ja menetluslikes tagatistes. Üksnes määrusega, millega kehtestatakse ühine varjupaigamenetlus liidus ja mille sätted on vahetult kohaldatavad, saab tagada piisava ühtsuse ja tulemuslikkuse, mida on vaja liidu varjupaigaõiguse menetlusnormide kohaldamiseks.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Teabe kogumine praegu kehtivate õigusaktide rakendamise ja kohaldamise kohta**

Komisjon tellis 2016. aastal uuringu, et teha kindlaks, kas varjupaigamenetluste direktiivi (2013/32/EL) sätted on iga liikmesriigi õigusraamistikus õigesti üle võetud. Uuringus hinnati seda, kas direktiivis sätestatud kohustused on lisatud liimesriikide õiguskorda, kas liikmesriigid on täitnud oma teatamiskohustust (ülevõtmise kontroll) ning kas siseriiklikud rakendusmeetmed on kooskõlas direktiivi sätetega (vastavuskontroll). Hindamise eesmärgil koostati iga liikmesriigi siseriiklikest õigusnormidest ammendav ülevaade, mis ei piirdunud üksnes otseste ülevõtmisaktidega, vaid hõlmas kõiki asjakohaseid akte, mis aitavad kaasa direktiivi rakendamisele.

Uuringu kohaselt on enamik liikmesriike direktiivi nõuetekohaselt üle võtnud. Siiski tuvastati, et peaaegu kõigis liikmesriikides esines puuduliku või ebakorrekse rakendamise juhtumeid, mis olid seotud selliste küsimustega nagu isikliku vestluse nõuded, saatjata alaealistele ettenähtud tagatised või kontrollimenetlus. Komisjon on neid probleeme koos asjaomaste liikmesriikidega arutanud ja on muu hulgas algatanud ka rikkumismenetlusi.

Euroopa Varjupaigaküsimuste Tugiamet (EASO) avaldas 2019. aastal juhendi varjupaigamenetlusega seotud tegevusnõuete ja näitajate kohta, mille üldine eesmärk on toetada liikmesriike varjupaigamenetluste direktiivi (2013/32/EL) põhisätete praktilisel rakendamisel. Juhendi oluliseks panuseks on selliste ühiste tegevusnõuete ja näitajate sõnastamine, mis on realistlikud ja saavutatavad kõigis liikmesriikides, ning samuti heade tavade kogumi koostamine. Enne juhendi avaldamist kogus EASO tõendeid eelkõige kaebuste ja varjupaiga erimenetluste kohta. EASO on avaldanud ka kaks praktilist juhendit: „Practical Guide on age assessment“ (praktiline juhend vanuse hindamise kohta) 2018. aastal ja „Practical guide on the best interests of the child in asylum procedures“ (praktiline juhend lapse parimate huvide kohta varjupaigamenetlustes) 2019. aastal. Lisaks on EASO avaldanud aruande lapsi puudutavate varjupaigamenetluste kohta, milles tõstis esile häid tavaid ja andis soovitusi sellistes küsimustes nagu lapse huvidest lähtumise põhimõte, lastega seotud kaitsemeetmed ja eritingimused, suunamismehhanismid ja töötajate koolitamine.

Komisjon esitas ettepaneku varjupaigamenetluse määruse kohta 13. juulil 2016 ning sellele järgnenud peaaegu neli aastat kestnud läbirääkimiste käigus on kogutud olulist teavet nii liikmesriikide varjupaigasüsteemide kui ka liikmesriikide ja Euroopa Parlamendi seisukohtade kohta. Euroopa Parlament võttis oma seisukoha ettepaneku kohta vastu 22. mail 2018. Kuigi teksti osas on tehtud märkimisväärsed edusamme, ei ole nõukogu veel suutnud vastu võtta ühist lähenemisviisi peamiselt piirimenetlusega seotud erimeelsuste tõttu.

Nõukogu ei võtnud seisukohta ka ELi ühise turvaliste päritoluriikide nimekirja kohta, mille komisjon esitas. Samuti kaalus nõukogu seisukohta võtmata, kas kavandatav määrus peaks sisaldama ka ELi ühist turvaliste kolmandate riikide nimekirja.

Mis puudutab kiirendatud menetluse ja piirimenetluse kasutamist, siis pani komisjon 2016. aastal ette, et teatavatel juhtudel peaks kiirendatud menetlus olema kohustuslik, kuid võimaluse kohta selle kohaldamiseks saatjata alaealiste suhtes tuleks kehtestada erinormid. Komisjon tegi 2016. aastal ettepaneku võtta kasutusele vabatahtlik piirimenetlus. Euroopa Parlament nõustus, et kiirendatud menetlus peaks teatavatel juhtudel olema kohustuslik, kuid komisjoni ettepanekuga võrreldes piiratumatel juhtudel ja eelkõige mitte saatjata alaealiste suhtes. Euroopa Parlament välistas ka piirimenetluse kasutamise saatjata alaealiste suhtes. Nõukogu on soovinud laiendada olukordi, kus kiirendatud menetlust saab kasutada, muu hulgas ka saatjata alaealiste suhtes. Nõukogu on olnud kahtleval seisukohal, kas muuta piirimenetlus vähemalt teataval määral kohustuslikuks või mitte. Liikmesriigid, kes pooldavad piirimenetluse kohaldamise kohustust, osutavad selle tähtsusele rändehaldusvahendina eelkõige olukorras, kus palju varjupaigataotlejaid saabub madala taotluste rahuldamise määraga riikidest. Piirimenetlus võib seega suurendada võimalusi edukaks tagasisaatmiseks otse välispiirilt lühikese aja jooksul pärast saabumist, seda eelkõige tänu kiiremale tagasisaatmismenetlusele ning tugevamale seosele varjupaiga ja tagasisaatmismenetluse vahel, ning vähendada ohtu, et taotlejad põgenevad või ebaseaduslikult edasi liiguvad. Liikmesriigid, kes olid läbirääkimiste ajal piirimenetluse kohustuslikkuse suhtes skeptilised, osutasid mõnele probleemile, mis võivad selliste menetluste süstemaatilise kohaldamisega seoses tekkida: raske on kiiresti hinnata, kas taotlus vastab piirimenetluses läbivaatamise tingimustele, ning vajadus taotlejat samal ajal piiril hoida; edasikaebamine võtab liiga kaua ja seega lõpeb piirimenetluse lõpuleviimise tähtaeg enne, kui saab teha otsuse taotluse kohta; vajadus oluliste investeeringute ja ressursside järele (taristu, töötajad ja vahendid); piirimenetluse kohaldamise piiratud asjakohasus juhul, kui tagasilükatud taotluse esitajat ei ole võimalik tagasi saata.

2018. aasta ettepanekus tagasisaatmisdirektiivi uuesti sõnastamise kohta esitas komisjon ettepaneku, et liikmesriigid peaksid tegema tagasisaatmisotsuse kohe pärast seda, kui on tehtud otsus kolmanda riigi kodaniku seadusliku riigisviibimise lõpetamise kohta, st otsus rahvusvahelise kaitse taotluse tagasilükkamise kohta. Sama ettepanekuga kehtestati ka tagasisaatmismenetlus piiril, mida kohaldatakse kolmandate riikide kodanike suhtes, kelle rahvusvahelise kaitse taotlus on tagasi lükatud piiril toimivas varjupaigamenetluses. Euroopa Parlament ei ole komisjoni ettepaneku suhtes veel seisukohta võtnud, kuid nõukogu leppis mais 2019 kokku osalises üldises lähenemisviisis, mis hõlmab kõiki ettepaneku elemente, välja arvatud tagasisaatmismenetlus piiril, kuna see on seotud varjupaigamenetlusega piiril, mis on sätestatud varjupaigamenetluse määruse 2016. aasta ettepanekus, mille suhtes ei ole kokkuleppele jõutud.

Mis puudutab õigust tõhusale õiguskaitsevahendile, siis selleks, et vähendada võimalusi varjupaigasüsteemi kuritarvitamiseks, tegi komisjon 2016. aastal ettepaneku, et kohtule teises või järgnevas apellatsioonistmes esitatud kaebusel ei peaks olema automaatset peatavat mõju, välja arvatud juhul, kui kohus otsustab omal algatusel või taotleja taotluse alusel teisiti. Euroopa Parlament toetas seda sätet oma raportis, aga nõukogu leidis, et ELi õigusega reguleeritud varjupaigamenetlus peaks lõppema pärast esimese astme apellatsioonikohtu otsust. Komisjon tegi ka ettepaneku kehtestada ühtlustatud tähtajad, mille jooksul peavad taotlejad esitama kaebuse esimese astme kohtule ning tähtajad, mille jooksul kohtud peavad kaebuse kohta otsuse tegema. Euroopa Parlament nõustus kaebuse esitamise tähtaegadega taotlejate jaoks, kuid ei saanud toetada kohtutele tähtaegade kehtestamist otsuste

vastuvõtmiseks. Nõukogu eelistas seda, et taotlejate jaoks määratakse kaebuse esitamise tähtajad kindlaks pigem siseriiklikus õiguses, mitte ei ühtlustata neid Euroopa tasandil, ning ei saanud toetada selliste tähtaegade kehtestamist, mille jooksul kohtud peavad otsuse tegema. Nõukogu nõustus siiski sellega, et sellised tähtajad kehtestatakse riigi tasandil.

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Komisjon konsulteeris mitmel korral liikmesriikide, Euroopa Parlamendi ja sidusrühmadega, et koguda nende seisukohti uue rände- ja varjupaigaleppe kohta. Rumeenia, Soome ja Horvaatia eesistumisperioodil peeti nii strateegilisi kui ka tehnilisi mõttevahetusi rändepoliitika eri tahkude tuleviku üle ja nende raames arutati varjupaiga- ja tagasisaatmise küsimusi ning suhteid kolmandate riikidega seoses tagasivõtmise ja taasintegreerimisega. Nendel konsultatsioonidel toetati Euroopa varjupaiga- ja rändepoliitika uut algust, et kiiresti kõrvaldada Euroopa ühise varjupaigasüsteemi puudused, parandada tagasisaatmise tulemuslikkust ja luua tõeline Euroopa tagasisaatmissüsteem, tugevdada meie suhteid kolmandate riikidega tagasivõtmise valdkonnas ning tagada rändajate jätkusuutlik taasintegreerimine pärast nende tagasipöördumist päritoluriiki.

Komisjon on enne uue rände- ja varjupaigaleppe käivitamist pidanud pidevaid intensiivseid konsultatsioone Euroopa Parlamendiga. Peale selle korraldas komisjon esimese 100 ametisoleku päeva jooksul ning ka enne leppe esitlemist iga liikmesriigiga eraldi kaks intensiivset külastuste ja kahepoolsete konsultatsioonide vooru. Liikmesriigid ja Euroopa Parlament toetasid vajadust saavutada edusamme praeguse süsteemi puuduste kõrvaldamisel ning luua õiglane vastutuse jagamise süsteem, milles saavad osaleda kõik liikmesriigid, samuti rõhutati tugeva piirikaitse vajadust, põhiõiguste austamist ELi rändepoliitika kõigis aspektides ning välismõõtmel tähtsust rändepoliitikas, sealhulgas seaduslike ja turvaliste rändeteede tähtsust ning tagasisaatmise parandamist.

Soome eesistumise ajal korraldati mitmel nõukogu foorumil (näiteks Tampere 2.0 konverents Helsingis 24.–25. oktoobril 2019 ja Salzburgi foorum Viinis 6.–7. novembril 2019) seminare ja arutelusid, kus liikmesriigid tervitasid Euroopa Komisjoni kavatsust taaskäivitada Dublini reform, et leida uusi solidaarsuse vorme, milles kõik liikmesriigid peaksid osalema. Liikmesriigid kinnitasid, et solidaarsusmeetmed peavad olema osa reformitud süsteemist, kuid käima käsikäes vastutuse alaste meetmetega. Lisaks rõhutasid nad tungivat vajadust võidelda ebaseadusliku liikumise vastu ELis ning tagada nende isikute tagasisaatmine, kes rahvusvahelist kaitset ei vaja. Euroopa Parlament on mitmel korral rõhutanud, et on vaja piisavalt kaitsta lastega perekondi ja pöörata erilist tähelepanu saatjata alaealistele. Volinik Johansson korraldas mitu sihipärast konsultatsiooni rahvusvaheliste organisatsioonide ja kodanikuühiskonna organisatsioonidega, asjaomaste kohalike vabaühendustega liikmesriikides ning sotsiaal- ja majanduspartneritega. Selle konsultatsiooniprotsessi käigus esitati konkreetsed soovitusel seoses vajadusega arendada edasi ühist lähenemisviisi lastega seotud nõuetele, mis oleks kooskõlas 2017. aasta teatisega lapsrändajate kohta³. EASO loodud nõuandefoorumi raames on kodanikuühiskonnaga konsulteeritud ka sellisel teemal nagu varjupaigamenetluse esimesed etapid (2019).

Komisjon on võtnud arvesse ka riiklike ja kohalike ametiasutuste,⁴ vabaühenduste ja rahvusvaheliste organisatsioonide, nagu ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti (UNHCR)⁵ ja

³ Lapsrändajaid käsitlevas algatuses kutsuti üles leidma ühist lähenemisviisi kadunud (saatjata ja vanematest eraldatud) laste probleemi lahendamiseks, looma tulemuslikke mehhanisme inimkaubanduse ohtudega tegelemiseks ning võtma vastu lapsi käsitlevad varjupaigamenetluse nõuded.

⁴ Näiteks Berliini tegevuskava Euroopa uue varjupaigapoliitika kohta (25. november 2019), millele on alla kirjutanud 33 organisatsiooni ja omavalitsusüksust.

Rahvusvahelise Migratsiooniorganisatsiooni (IOM)⁶ ning mõttekodade ja akadeemiliste ringkondade konkreetseid soovitusi selle kohta, kuidas kavandada rändepoliitika uut algust ja tegeleda praeguste rändeprobleemidega, järgides samal ajal inimõigustealaseid standardeid. Selleks et reformiga saaks alustada puhtalt lehelt, tuleks nende meelest läbi vaadata teatavad vastutuse kindlaksmääramise normid ja näha ette kohustuslik solidaarsusmehhanism, mis hõlmab ka otsingu- ja päästeoperatsiooni järgselt maabunud isikuid. Vabauhendused pooldavad ka liikmesriikide ühist arusaama vastutusest ja kutsusid üles lisama läbivaadatud Dublini normidesse alalisema ümberpaigutamise mehhanismi⁷.

Komisjon võttis arvesse ka Euroopa rändevõrgustiku selle algatusega seotud panust,⁸ mille raames on viimastel aastatel koostatud mitmeid eri- ja sihtotstarbelisi uuringuid.

Faktipõhine poliitikakujundamine

Komisjon pooldab faktipõhist poliitikakujundamist ja osutab eraldi dokumendile (XXX), mis sisaldab asjakohaseid andmeid ja elemente, mis toetavad kavandatud lähenemisviisi erinevatele probleemidele, mis on alates 2016. aastast kindlaks tehtud ja mille lahendamine on vajalik Euroopa ühise varjupaigasüsteemi reformi lõpuleviimiseks ja tagasisaatmist käsitleva Euroopa õigusraamistiku tugevdamiseks.

• Põhiõigused

Käesolevas ettepanekus austatakse põhiõigusi ja järgitakse eelkõige Euroopa Liidu põhiõiguste hartas tunnustatud põhimõtteid, samuti kohustusi, mis tulenevad rahvusvahelisest õigusest, eelkõige Genfi pagulasseisundi konventsioonist, Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioonist, kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelisest paktist, ÜRO piinamisvastasest konventsioonist ning ÜRO lapse õiguste konventsioonist.

Õigus vabadusele ja liikumisvabadusele on kaitstud, võttes arvesse, et kui kinnipidamist kasutatakse piirimenetluse kontekstis, on see vastuvõtutingimuste direktiivi ja tagasisaatmisdirektiivi kohaselt põhjendatud üksnes nimetatud direktiivides selgelt määratletud konkreetsetel põhjustel, kui see osutub vajalikuks ja proportsionaalseks iga kohtuliku kontrolli all oleva juhtumi individuaalse hindamise alusel ja seda kasutatakse viimase abinõuna, kui muid alternatiivseid sunnimeetmeid ei ole võimalik tõhusalt kohaldada.

Ettepanekuga tagatakse, et laste parimad huvid on alati kaitstud, eelkõige välistades üldjuhul piirimenetluse kohaldamise saatjata alaealiste ja alla 12-aastaste lastega perede suhtes, välja arvatud juhul, kui neid peetakse ohuks liikmesriigi julgeolekule või avalikule korrale või kui taotleja on vastavalt siseriiklikule õigusele riiklikku julgeolekut või avaliku korda puudutavatel mõjuvatel põhjustel välja saadetud.

⁵ UNHCR Recommendations for the European Commission's proposed Pact on Migration and Asylum, jaanuar 2020.

⁶ IOM Recommendations for the new European Union Pact on Migration and Asylum, veebruar 2020.

⁷ Euroopa Poliitikauuringute Keskuse projektaruanne „Search and rescue, disembarkation and relocation arrangements in the Mediterranean. Sailing Away from Responsibility?“, juuni 2019.

⁸ Kõik Euroopa rändevõrgustiku uuringud ja aruanded on kättesaadavad aadressil https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network_en.

Õigus tõhusale õiguskaitsevahendile on piisavalt tagatud, kuna ainult käesolevas määruses sätestatud nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel, kui tema taotlus on tõenäoliselt põhjendamatu, puudub taotlejal automaatne õigus edasikaebamise eesmärgil riiki jääda.

Tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtte järgimine on tagatud, kuna ettepanekus on sätestatud, et tagasisaatmisotsuse toime peatatakse seniks, kuni taotlejal on õigus riiki jääda või tal lubatakse sinna jääda rahvusvahelise kaitse taotlemise eesmärgil. Lisaks tuleb tagasisaatmisdirektiivi sätete kohaselt tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtet järgida tagasisaatmismenetluse kõigis etappides ning tagasisaatmisotsuste edasikaebamisel peatatakse automaatselt selliste otsuste täitmine, mis võivad seda põhimõtet rikkuda.

4. MÕJU EELARVELE

Käesoleva ettepanekuga ei kaasne liidule mingisugust rahalist ega halduskoormust. Seetõttu ei avalda see mõju liidu eelarvele. Liikmesriigid saavad kasutada nii olemasoleva Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi kui ka uue Varjupaiga- ja Rändefondi riiklike programmide raames eraldatud vahendeid, et toetada piirimenetluse kasutamiseks vajalikku taristusse tehtavaid investeeringuid. EASO ja Frontex saavad oma volituste piires liikmesriike samal eesmärgil töötajatega toetada.

- **Järelevalve, hindamise ja aruandluse kord**

Komisjon esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande varjupaigamenetluse määrase kohaldamise kohta kahe aasta jooksul alates selle jõustumisest ja pärast seda iga viie aasta järel. Liikmesriigid saavad asjakohase teabe selle aruande koostamiseks komisjonile ja Euroopa Liidu Varjupaigaametile. Varjupaigaamet jälgib samuti määrase täitmist liikmesriikides jälgimismehhanismi abil, mille kehtestamise pakkus komisjon välja oma varjupaigaameti volituste läbivaatamise tulemusena⁹.

- **Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus**

Käesoleva ettepaneku eesmärk on teha sihipäraseid muudatusi komisjoni 2016. aasta ettepanekusse varjupaigamenetluse määrase kohta, et luua koos taustakontrolli määrase ettepaneku ja tagasisaatmisdirektiivi muutmise ettepanekuga katkematu seos rände protsessi kõigi etappide vahel alates saabumisest kuni varjupaigataotluste menetlemise ja rahvusvahelise kaitse andmiseni, või kui see on vajalik, nende isikute tagasisaatmiseni, kes rahvusvahelist kaitset ei vaja.

1. **Uus sisenemiseelne etapp**

Segarändevoogude saabumine ja selliste isikute suur osakaal, kelle võimalused kaitset saada on kehvad, suurendavad survet, mille leevendamiseks on vaja uusi ja tulemuslikke rändehaldusvahendeid, sealhulgas ühtlustatumaid menetlusi eelkõige välispiiril, et tagada rändajate kiire tuvastamine ja suunamine õigesse menetlusse ning nende taotluste kiire läbivaatamine. Sel eesmärgil kehtestatakse uus sisenemiseelne etapp, mis koosneb taustakontrollist [COM (2020)xxx final], täiustatud kiirendatud menetlusest ning varjupaiga- ja tagasisaatmismenetlusest piiril.

⁹ COM (2016) 271 final.

Mis puutub piirimenetlusse ja nagu eespool selgitatud, on selle ettepaneku eesmärk muuta piirimenetlus ühelt poolt paindlikumaks, aga samavõrra liikmesriikide jaoks praktikas tulemuslikumaks, kohandades seda saadud praktiliste kogemuste ja tegelike rändevoogudega peamistel rändeteedel. See eeldab selle menetluse kasutamiseks lisaaluste kehtestamist, pikendades samal ajal sellise menetluse maksimaalset kestust. Tulemuslikum piirimenetlus võimaldab varjupaiga- ja rändeasutustel tõelisi taotlusi riigis sees tõhusamalt hinnata, otsuseid kiiremini teha ja aidata seeläbi kaasa varjupaiga- ja tagasisaatmispoliitika paremale ja usaldusväärsemale toimimisele, järgides täielikult põhiõigusi. Teiselt küljest tuleb piirimenetluse kohustuslikkust teatavate taotlejate kategooriate puhul vaadelda komisjoni poolt leppes ning sellega kaasnevates ning ka menetluses olevates ettepanekutes esitatud meetmete üldpaketi laiemas kontekstis. Sellega seoses tuleb arvesse võtta ka praktilisi kogemusi. Eelkõige peavad kriteeriumid otsustamaks, kas taotlust tuleb hinnata piirimenetluses, olema praktikas lihtsalt ja kiirelt rakendatavad. Peale selle tuleb silmas pidada, et teatavaid isikuid, kelle varjupaigataotlused on tagasi lükatud, ei saadeta vähemalt lühikeses perspektiivis tagasi kolmandate riikide koostöö puudumise tõttu.

Piirimenetlust on lihtsam kasutada, kui kohe alguses (sisenemisel toimuva taustakontrolli käigus) on võimalik objektiivse kriteeriumi alusel kindlaks teha, kas seda tuleks isiku suhtes kohaldada.

Samuti on oluline täpsustada, millisest hetkest alates hakatakse piiril toimuvat varjupaigamenetlust kohaldama. Seepärast muudetakse artikleid 26 ja 27, et täpsustada, et liikmesriik peab varjupaigataotluse registreerima pärast taustakontrolli lõppu. See ei mõjuta isiku õigust avaldada soovi varjupaiga saamiseks kohe, kui ta liikmesriigi territooriumile saabub. See tähendab üksnes seda, et see registreeritakse pärast taustakontrolli lõppu, kui on olemas vajalik teave otsustamaks, kas kasutada tuleks piirimenetlust.

2. Piiril toimuva varjupaigamenetluse kohaldamisala: otsus selle kohta, kelle suhtes võib piirimenetlust kohaldada ja kelle suhtes seda peaks kohaldama
 - Esiteks selgitatakse uue artikli 41 lõigetes 1 ja 2, et piirimenetluses saab hinnata ainult selliseid taotlusi, mille esitajatel ei ole veel luba liikmesriigi territooriumile siseneda ja kes ei vasta Schengeni piirieskirjades sätestatud sisenemise tingimustele. Piirimenetlus viiakse läbi pärast määruse (EL) nr XXX/XXX [taustakontrolli määrus] kohast taustakontrolli, kui taotlused esitati kas välispiiril piiriületuspunktis või transiiditsoonis, pärast kinnipidamist seoses välispiiri ebaseadusliku ületamisega või otsingu- ja päästeoperatsiooni järgset maabumist.
 - Piirimenetluses võib teha otsuseid üksnes taotluse vastuvõetavuse või põhjendatuse kohta, kui taotlus vaadatakse läbi kiirendatud menetluses. See hõlmab võimalust viia läbi piirimenetlus juhul, kui liikmesriik võib pidada kolmandat riiki taotleja jaoks turvaliseks päritoluriigiks või turvaliseks kolmandaks riigiks, mis eeldab taotleja olukorra põhjalikumat hindamist. Seepärast lisatakse uus kiirendamisalus, mis põhineb objektiivsematel ja hõlpsamini kasutatavatel kriteeriumidel, mille kohaselt peab liikmesriik kiirendama selliste taotlejate esitatud taotluste läbivaatamist, kes on pärit kolmandatest riikidest, mille puhul positiivsete varjupaigaotsuste osakaal moodustab uusimate kättesaadavate üleliiduliste keskmiste Eurostati aastaandmete kohaselt vähem kui 20 % varjupaigaotsuste koguarvust. See protsent on põhjendatud

selliste taotluste arvu märkimisväärse kasvuga, mille on esitanud taotlejad madala taotluste rahuldamise määraga (vähem kui 20 %) riikidest, ning seepärast on vaja kehtestada tõhusad menetlused selliste taotluste lahendamiseks, mis on tõenäoliselt põhjendamatud.

- Uue artikli 41 lõike 7 kohaselt võivad liikmesriigid varjupaigamenetlust piiril kohaldades viia läbi ka taotluse läbivaatamise eest vastutava liikmesriigi kindlaksmääramise menetluse.
- Uue artikli 41 lõikes 6 selgitatakse, et taotleja, kelle suhtes kohaldatakse varjupaigamenetlust piiril, ei tohi liikmesriigi territooriumile siseneda.
- **Liikmesriikide kohustus kohaldada teatavatel juhtudel varjupaigamenetlust piiril.** Uue artikli 41 lõike 3 kohaselt peavad liikmesriigid kohaldama piirimenetlust juhul, kui taotleja saab välispiirile ebaseaduslikult või maabus otsingu- ja päästeoperatsiooni järgselt ning kui täidetud on üks järgmistest alustest: 1) taotleja kujutab endast ohtu riiklikule julgeolekule või avalikule korrale; 2) taotleja on ametiasutusi eksitanud, esitades valeandmeid või -dokumente või varjates asjakohast teavet või dokumente oma isiku või kodakondsuse kohta, millel oleks võinud olla negatiivne mõju otsusele; 3) taotleja on pärit kolmandast riigist, mille puhul positiivsete varjupaigaotsuste osakaal moodustab vähem kui 20 % varjupaigaotsuste koguarvust.
- **Erandid kohustusest viia läbi varjupaigamenetlus piiril.** Uue artikli 41 lõigete 3 ja 5 koostoimest tuleneb, et saatjata alaealiste ning alla 12aastaste alaealiste ja nende pereliikmete suhtes saab piirimenetlust kohaldada üksnes juhul, kui neid peetakse ohuks liikmesriigi julgeolekule või avalikule korrale. Uue artikli 41 lõike 4 võimaldab liikmesriikidel teha erandeid kohustusest viia läbi varjupaigamenetlus piiril, kui juba algusest peale on ebatõenäoline, et isikute tagasivõtmine nende varjupaigataotluse suhtes tehtud negatiivse otsuse korral oleks edukas. Erandit kohaldatakse nende kolmandate riikide kodanike suhtes, mille kohta asjaomane liikmesriik on esitanud komisjonile teate vastavalt viisaeeskirja artikli 25a lõikele 3. Liikmesriik võib sellise teate esitada juhul, kui tal on olulisi ja püsivaid praktilisi probleeme selle kolmanda riigiga tehtavas koostöös ebaseaduslike rändajate tagasivõtmisel. Artikli 41 lõikes 4 täpsustatakse täiendavalt olukordi ja kohaldatavaid menetlusi, mille puhul liikmesriigid võivad jätkata selle erandi kohaldamist või peavad selle kohaldamise lõpetama ja kohaldavad seega asjaomase kolmanda riigi kodanike suhtes piirimenetlust.
- **Piiril toimuva varjupaigamenetluse kestus.** Uue artikli 41 lõikes 11 täpsustatakse, et piirimenetluse maksimaalne kestus on 12 nädalat alates taotluse esmakordsest registreerimisest. Erandina tavapärasest 10päevasest taotluste esitamise tähtajast esitatakse taotlus hiljemalt viis päeva pärast nimetatud registreerimist või juhul, kui taotleja on ümber paigutatud kooskõlas varjupaiga- ja rändehalduse määruse artikliga [x], viis päeva pärast seda, kui vastutava liikmesriigi pädevad asutused on taotleja isiku tuvastanud (uue artikli 41 lõige 10). Seda erandit õigustab asjaolu, et nimetatud juhtudel ei ole taotlejal lubatud territooriumile siseneda ning taotluse hilisem esitamine ei tohiks piirimenetlust edasi lükata ega asjaomast 12nädalast tähtaega pikendada.
- **Piiril toimuva varjupaigamenetlusega seotud tagatised.** Uue artikli 41 lõigetes 5 ja 9 on sätestatud juhud, mil varjupaigamenetlust piiril ei kohaldata. Saatjata

alaealiste ja alla 12aastaste lastega perekondade suhtes võib piirimenetlust kohaldada üksnes riikliku julgeoleku või avaliku korraga seotud põhjustel, nimelt kui saatjata alaealist või perekonna puhul mis tahes pereliiget peetakse ohuks liikmesriigi julgeolekule või avalikule korrale või kui selline isik on vastavalt siseriiklikule õigusele riiklikku julgeolekut või avaliku korda puudutavatel mõjuvatel põhjustel välja saadetud. Uue artikli 41 lõike 9 kohaselt ei kohalda liikmesriigid piirimenetlust või lõpetavad selle kohaldamise teatavatel juhtudel, sealhulgas juhul, kui piirimenetluse kohaldamise alused ei ole täidetud või ei ole enam täidetud, kui menetluslike erivajadustega taotlejatele ei saa pakkuda vajalikku toetust, kui piirimenetluse kohaldamata jätmiseks on meditsiinilised põhjused ning kui vastuvõtutingimuste direktiivi kohaseid kinnipidamistingimusi ei ole võimalik täita ja piirimenetlust ei saa ilma kinnipidamiseta kohaldada. Kui piirimenetlust ei kohaldata või enam ei kohaldata, antakse taotlejale luba siseneda liikmesriigi territooriumile ja tema taotlus vaadatakse läbi kohaldatavas varjupaigamenetluses (sealhulgas vajaduse korral kiirendatud menetluses).

- **Selliste taotlejate asukoht, kelle suhtes kohaldatakse varjupaigamenetlust piiril.** Uue artikli 41 lõige 15 võimaldab majutada taotlejaid, kelle suhtes kohaldatakse piirimenetlust, lisaks kohtadele välispiiril või transiiditsoonis ka selliste kohtade läheduses.
- Liikmesriigid ei pea siiski nägema ette vajalikke rajatise piirimenetluse kohaldamiseks igas piiriületuspunktis või igas välispiiri lõigus, kus rändajaid võidakse kinni pidada või kus nad võiksid maabuda. Nad võivad valida mis tahes välispiiri lõigus või välispiiri läheduses kohad, kuhu nad vajalikud rajatised loovad, ja viia piirimenetluses olevad taotlused üle nendesse kohtadesse olenemata sellest, kus varjupaigataotlus algselt esitati. Selleks et siiski vältida taotlejate liiga paljusid ja liiga aeganõudvaid üleviimisi, peaksid liikmesriigid püüdma luua vajalikud rajatised sinna, kus eeldatavasti esitatakse kõige rohkem piirimenetluse kohaldamisalasse kuuluvaid taotlusi.
- Kui nende kohtade tegevussuutlikkus ületatakse, nii et piirimenetluse kohaldamisalasse kuuluvate isikute taotlusi ei ole võimalik menetleda, võivad liikmesriigid ajutiselt ja võimalikult lühikese aja jooksul majutada taotlejaid muudes kohtades oma territooriumil. Seda erandit tuleks kohaldada üksnes juhul, kui nende kohtade tegevussuutlikkus ületatakse ajutiselt, kuna liikmesriigid peaksid seadma eesmärgiks tagada nendes kohtades piisav suutlikkus, võttes arvesse taotluste eeldatavat hulka.
- **Uus tagasisaatmismenetlus piiril.** Uue artikliga 41a võetakse kasutusele piiril toimuv tagasisaatmismenetlus, mis asendab 2018. aasta ettepanekus tagasisaatmisdirektiivi uuesti sõnastamise kohta sätestatud tagasisaatmismenetluse piiril. Piiril toimuvat tagasisaatmismenetlust kohaldatakse selliste taotlejate, kolmandate riikide kodanike või kodakondsuseta isikute suhtes, kelle taotlused on piiril toimuva varjupaigamenetluses tagasi lükatud. Isikutel, kelle suhtes seda menetlust kohaldatakse, ei ole lubatud siseneda liikmesriigi territooriumile ning neid tuleks hoida välispiiril või selle läheduses või transiiditsoonis. Kui liikmesriikidel ei ole võimalik neid sellistes kohtades hoida, võivad nad kasutada muid kohti oma territooriumil. Ilma et see piiraks võimalust täita igal ajal vabatahtlikult piirialalt või transiiditsoonist tagasipöördumise kohustust, võib kolmandate riikide kodanikele, kelle suhtes menetlust kohaldatakse, anda vabatahtlikuks lahkumiseks tähtja, mis ei

ületa 15 päeva. See vähendab selliste ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike ebaseadusliku piiriületuse ja ebaseadusliku liikumise ohtu, kelle suhtes kohaldatakse tagasisaatmismenetlust piiril, kuid ei võta neilt võimalust vabatahtlikult tagasi pöörduda ja saada logistilist, rahalist või muud abi, kui see on siseriikliku õigusega lubatud. Piiril toimuv tagasisaatmismenetlus ei tohi kesta kauem kui 12 nädalat alates hetkest, mil asjaomasel isikul ei ole enam riigis viibimise õigust ja tal ei ole enam lubatud riiki jääda, st kui kohus on taotleja taotluse riiki jäämiseks tagasi lükanud. Nimetatud ajavahemik lisandub sellele, mis on ette nähtud rahvusvahelise kaitse taotluste läbivaatamiseks piiril. Kogu või osa selle ajavahemiku jooksul võib ebaseaduslikult riigis viibivaid kolmandate riikide kodanikke tagasisaatmise lihtsustamiseks ja selle tagamiseks üksikjuhtudel kinni pidada; kohaldatakse tagasisaatmisdirektiivis sätestatud menetluslikke tagatisi. Kolmandate riikide kodanikke, kes on piiril toimuva varjupaigamenetluse raames rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise ajal juba kinni peetud (koos kõigi vastuvõtutingimuste direktiivis sätestatud tagatiste kohaldamisega), võib kinni pidada riiki ebaseadusliku sisenemine ärahoidmiseks ja tagasisaatmiseks. Muudel juhtudel ja eelkõige siis, kui kolmandate riikide kodanikud ei olnud piiril toimuva varjupaigamenetluse ajal kinni peetud, võib kinnipidamist kasutada sama maksimaalse ajavahemiku jooksul, kui on täidetud uuesti sõnastatud tagasisaatmisdirektiivis sätestatud kinnipidamise tingimused (põgenemise oht, asjaomane isik väldib tagasi- või väljasaatmist või takistab selle ettevalmistamist või kui isik kujutab endast ohtu avalikule korrale, avalikule julgeolekule või riigi julgeolekule). Tagasisaatmisdirektiivi artikli 15 lõigetes 5 ja 6 sätestatud maksimaalne kinnipidamisaeg (maksimaalselt 6 kuud, mida võib teatavatel asjaoludel pikendada veel kuni 12 kuu võrra) jääb siiski muutmatuks, seega peab see tähtaeg hõlmama ka võimalikku kinnipidamist piiril toimuva tagasisaatmismenetluse jooksul.

- **Piirimenetluse lõpetamine ja õigus territooriumile siseneda.** Kui varjupaigamenetlus on piirimenetluse lõpetamiseks ette nähtud tähtaja lõppedes veel pooleli, antakse taotlejale luba siseneda varjupaigamenetluse lõpetamiseks liikmesriigi territooriumile. Luba sisenemiseks ei anta, kui asjaomasel isikul ei ole enam õigust riigis viibida ja tal ei ole lubatud riiki jääda. Kui tagasisaatmisotsus on juba tehtud, kohaldatakse taotleja suhtes selle asemel tagasisaatmismenetlust piiril ja see ei tohi kesta kauem kui 12 nädalat; selle perioodi lõppedes kohaldatakse ebaseaduslikult riigis viibiva kolmanda riigi kodaniku suhtes tagasisaatmisdirektiivis sätestatud tagasisaamismenetlust.
- **Piiril toimuva varjupaiga- ja tagasisaatmismenetluse ülekantavus.** Piiril toimuvat varjupaiga- ja tagasisaatmismenetlust võib kohaldada muus liikmesriigis kui see, kus varjupaigataotlus esitati. Uue artikli 41 lõike 8 kohaselt võib liikmesriik, kuhu taotleja määruse (EL) nr XXX/XXX [varjupaiga- ja rändealduse määrus] artikli [x] kohaselt ümber paigutati, kohaldada varjupaiga- ja tagasisaatmismenetlust piiril, kui piirimenetluse kohaldamise tingimused on täidetud liikmesriigis, kus taotlus esitati. Varjupaiga- ja tagasisaatmismenetlusi piiril võib kohaldada ka ümberpaigutamise sihtliikmesriik, kui rahvusvahelise kaitse taotlus esitatakse selles liikmesriigis alles pärast ümberpaigutamist (uue artikli 41 lõike 1 punkt d).

Kokkuvõttes tuleks varjupaigamenetlust piiril kohaldada varjupaigataotluste suhtes, mis on selgelt kuritahtlikud või juhul, kui taotleja kujutab endast ohtu julgeolekule või ei vaja tõenäoliselt rahvusvahelist kaitset, võttes arvesse sama kodakondsusega isikute taotluste

rahuldamise määra. Lisaks võivad liikmesriigid kasutada varjupaigamenetlust piiril taotluse vastuvõetavuse alusel või taotluse põhjendatuse alusel, mispuhul tuleks taotlus läbi vaadata kiirendatud menetluses. Kui juba algusest peale ei ole tõenäoline, et isikute tagasivõtmine nende varjupaigataotluse suhtes tehtud negatiivse otsuse korral oleks edukas, võivad liikmesriigid otsustada mitte kohaldada varjupaigamenetlust piiril, vaid kasutada selle asemel tavapäraselt varjupaigamenetlust. Kõigi teiste varjupaigataotluste suhtes kohaldatakse tavapäraselt varjupaigamenetlust. Saatjata reisivad lapsed ja alla 12aastased lapsed koos pere liikmetega vabastatakse piirimenetlusest, kui ei esine julgeolekuprobleeme.

3. Terviklik varjupaiga- ja tagasisaatmismenetlus

Tuleks luua katkematu seos rände protsessi kõigi etappide vahel rändajate jaoks, kes on taustakontrollist kõrvale hoidnud või kellel on lubatud siseneda liikmesriigi territooriumile nende varjupaigataotluste menetlemiseks tavapäraselt varjupaigamenetluses. Seepärast on vaja teha sihipäraseid muudatusi komisjoni 2016. aasta ettepanekusse, et hoida ära taotlejate poolne menetlustega viivitamine ainsa eesmärgiga takistada nende väljasaatmist liidust ja varjupaigasüsteemi väärkasutamine. Eelkõige puudutab see edasikaebamise tulemuslikkust, eriti seoses piirimenetluse ja sellega seotud taotleja õigusega riiki jääda (peatav mõju) ning seda eelkõige seoses korduvate taotlustega – see on küsimus, mille mitu liikmesriiki uue leppe läbirääkimiste käigus tõstatasid.

- **Varjupaiga- ja tagasisaatmismenetluste, k. a edasikaebamise ühtlustamine**
- Uue artikli 35a kohaselt peavad liikmesriigid varjupaiga- ja tagasisaatmisotsused tegema ühes aktis, või kui seda tehakse eraldi aktidega, siis tegema need koos ja samal ajal. Uue artikli 53 lõikega 1 ühtlustatakse varjupaiga- ja tagasisaatmisotsuste edasikaebamise menetlust, tagades õiguse tõhusale õiguskaitsevahendile nii varjupaiga- kui ka tagasisaatmisotsuste puhul ühes ja samas kohtus ning samade kohtumenetluste ja tähtaegade raames. Nende normidega kindlustatakse, et tagasisaatmismenetlus asjatult ei viibi ja vähendatakse ohtu, et tagasi lükatud varjupaigataotleja põgeneb või takistab enda väljasaatmist, ning tagatakse samal ajal põhiõigus tõhusale õiguskaitsevahendile kohtus.
 - 2016. aasta ettepanekus pakkus komisjon välja, et liikmesriigid võivad teha erandi õigusest jääda korduvate taotluste korral nende territooriumile, kui menetlev ametiasutus lükkab korduva taotluse vastuvõetamatuna või ilmselgelt põhjendamatuna tagasi, või kui esitatakse teine korduv taotlus. Liikmesriikidega peetud konsultatsioonide põhjal leiab komisjon, et korduvate taotluste korral on võimalik ette näha täiendavaid erandeid õigusest riiki jääda, kuid sellised erandid peavad olema täpselt piiritletud. Seepärast ei tohiks artikli 43 lõike 1 uue punkti a kohaselt anda taotlejale, kes esitab korduva taotluse, luba jääda riiki kuni taotluse vastuvõetamatuks tunnistamise otsuse lõpliku vormistamiseni, kui täidetud on järgmised kumulatiivsed tingimused: väljasaatmine on kohe toimumas; peab olema selge, et taotluse ainus eesmärk on väljasaatmist edasi lükata või takistada; lisaks peab menetlevale ametiasutusele olema kohe selge, et uusi asjaolusid ei ole esitatud; puudub tagasi- ja väljasaatmise oht ning korduv taotlus esitati ühe aasta jooksul pärast seda, kui menetlev ametiasutus oli teinud otsuse esialgse taotluse kohta. Selle normi kohaldamiseks peavad liikmesriigid korraldama menetluse nii, et menetlev ametiasutus saaks teha sellise otsuse, milles ta hindab, kas kõik nimetatud tingimused on täidetud, võimalikult kiiresti pärast korduva taotluse

esitamist, kuna vastasel juhul tuleb kohaldada põhinormi, mille kohaselt taotlejal on õigus korduva taotluse läbivaatamise ajal riiki jääda.

- Selguse huvides on artiklid 53 ja 54 tervikuna lisatud käesolevasse ettepanekusse. 2016. aasta ettepanekusse ei ole tehtud märkimisväärsed muudatusi sätete osas, mis on seotud tõhusa õiguskaitsevahendi ning suulise ja kirjaliku tõlke põhimõttega edasikaebetapis, ega menetluse osas, mis on seotud riiki jäämise õiguse andmisega.
- Uue artikli 53 lõikega 2 jäetakse alles praegu varjupaigamenetluste direktiivi alusel kehtiv võimalus lugeda kaebus, mis esitati otsuse peale jätta varjupaigataotlus põhjendamata tõttu pagulasseisundi osas rahuldamata, siseriikliku õiguse kohaselt vastuvõetamatuks, kui liikmesriigi antav täiendava kaitse seisund pakub samu õigusi ja soodustusi kui liidu ja siseriikliku õiguse alusel antav pagulasseisund.
- Uue artikli 53 lõikega 7 nähakse taotlejatele esimeses astmes tehtud otsuse peale kaebuste esitamiseks ette minimaalne ja maksimaalne, mitte konkreetne tähtaeg nagu 2016. aasta ettepanekus, et tagada teatav ühtlustamise tase, võttes samal ajal arvesse seisukohti, mida liikmesriigid väljendasid 2016. aasta ettepaneku üle peetud läbirääkimistel. Selleks eristatakse kiirendatud menetluses või piirimenetluses tehtud otsuseid, mille puhul võivad edasikaebamise tähtajad olla lühemad, sealhulgas ka korduvate taotluste ja muude otsuste puhul.
- Uue artikli 53 lõike 9 kohaselt ei anna liikmesriigid piirimenetluses tehtud otsuse puhul taotlejatele võimalust esimese kaebuse kohta tehtud otsust enam uuesti edasi kaevata.
- Uue artikli 54 lõikes 1 selgitatakse, et koos rahvusvahelise kaitse taotluse tagasilükkamise otsusega tehtud tagasisaatmisotsuse kõik õiguslikud tagajärjed peatatakse seniks, kuni taotlejal on määruse kohaselt õigus riiki jääda või tal lubatakse sinna jääda. See on kooskõlas Euroopa Liidu Kohtu otsusega kohtuasjas C-181/16 Gnandi, milles selgitati, et tagasisaatmisotsuse õiguslikud tagajärjed tuleb peatada, kui rahvusvahelise kaitse taotluse tagasilükkamise otsuse peale esitatud kaebuse lahendamine on pooleli ja kui kolmanda riigi kodanikul on varjupaigamenetluse määruse kohaselt õigus riiki jääda.
- Uue artikli 54 lõikega 3 laiendatakse tingimusi, mille puhul taotlejal ei ole automaatset õigust kaebuse esitamise eesmärgil riigis viibida, et hõlmata ka korduvate taotluste tagasilükkamise otsused, rahvusvahelise kaitse äravõtmise otsused erijuhtudel, kui kohaldatakse tunnustamata jätmist või kui kaitse saajat peetakse ohuks liikmesriigi julgeolekule või kui ta on süüdi mõistetud eriti raskes kuriteos.
- Eespool nimetatud olukordade puhul säilib ettepanekus üldpõhimõte, et taotlejatel on õigus jääda liikmesriikide territooriumile, kuni on möödunud kohtult riigis viibimise loa taotlemise tähtaeg, ja kui taotleja on sellise taotluse esitanud, siis kuni kohus teeb otsuse selle kohta, kas taotlejal lubatakse jääda või mitte. Erandina on uue artikli 54 lõikes 7 siiski ette nähtud võimalus jätta selline riigis viibimise õigus andmata, kui korduva taotluse tagasilükkamise

otsus on edasi kaevatud, ilma et see piiraks mittetagasisaatmise põhimõtte järgimist. Sellistes olukordades on taotleja taotlusi juba vähemalt kolm korda sisuliselt hinnatud – esialgset taotlust hindas menetlev ametiasutus, taotlust hinnati vähemalt ühes apellatsioonistmes ja lisaks veel korduva taotluse sisuline hindamine. Seepärast on sellises olukorras proportsionaalne võimaldada tagasisaatmisotsus viivitamatult täitmisele pöörata. Selline võimalus tuleks siiski anda ainult samadel tingimustel kui artiklis 43 (vt eespool), välja arvatud ühe aasta reegel, kuna korduva taotluse kohta tehtud otsus tuleb igal juhul edasi kaevata selleks ettenähtud tähtaja jooksul.

- **Korduvad taotlused.** Kuritahtlike või viimase hetke korduvate taotluste ärahoidmiseks tehakse ettepanek kehtestada rangemad normid selle kohta, millal liikmesriigid võivad lubada taotlejatel korduvate taotluste esitamise korral riiki jääda.
 - Kokkuvõttes tähendavad eespool selgitatud normid seda, et korduvate taotluste suhtes kohaldatakse järgmist.
 - Üldreegel on, et korduval taotlusel on haldusetapis automaatne peatav mõju.
 - Erandina ei ole korduval taotlusel haldusetapis peatavat mõju, kui see on esitatud tagasisaatmismenetluse viimastes etappides, et takistada väljasaatmist, ning kohe on selge, et uusi asjaolusid ei ole esitatud. Seda erandit kohaldatakse ainult ühe aasta jooksul hetkest, mil tehti otsus esimese taotluse kohta.
 - Edasikaebusel korduvat taotlust käsitleva otsuse suhtes ei ole automaatset peatavat mõju, kuid taotleja võib seda taotleda, ning kuni taotlust kohtus menetletakse, võib taotleja riiki jääda.
 - Kui teatavad eespool selgitatud tingimused on täidetud, võivad liikmesriigid siiski teha sellest reeglist erandi ja näha ette, et edasikaebamise etapis peatav mõju puudub ja taotlejal ei ole õigust riiki jääda kuni selle õiguse saamise taotlust menetletakse.
 - Korduvat taotlust käsitleva otsuse teistkordsel või hilisemal edasikaebamisel ei ole automaatset peatavat mõju.

Muudetud ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

**millega luuakse rahvusvahelise kaitse ühine menetlus liidus ja tunnistatakse kehtetuks
direktiiv 2013/32/EL**

Ettepanekut COM(2016) 467 final Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse kohta, millega luuakse rahvusvahelise kaitse ühine menetlus liidus ja tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2013/32/EL, muudetakse järgmiselt.

(1) Esimene volitus asendatakse järgmisega:

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 78 lõike 2 punkti d ja artikli 79 lõike 2 punkti c,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

(2) Põhjendus 31 asendatakse järgmisega:

„(31) Taotleja õiguste tagamiseks tuleks otsus tema taotluse kohta teha kirjalikult. Kui otsusega rahvusvahelist kaitset ei anta, tuleks taotlejat teavitada otsuse faktilistest ja õiguslikest põhjustest ja otsuse tagajärgedest, samuti sellest, mil viisil otsust vaidlustada.

(31a) Selleks et suurendada menetluste tõhusust ning vähendada põgenemise ohtu ja ebaseadusliku liikumise tõenäosust, ei tohiks rahvusvahelise kaitse taotluse kohta negatiivse otsuse tegemise ja tagasisaatmisotsuse vahel olla menetluslikke lünki. Taotlejate suhtes, kelle taotlus on tagasi lükatud, tuleks viivitamata teha tagasisaatmisotsus. Ilma et see piiraks õigust tõhusale õiguskaitsevahendile, peaks tagasisaatmisotsus olema kas rahvusvahelise kaitse taotluse kohta tehtud negatiivse otsuse osa, või kui tegemist on eraldi aktiga, tuleks see teha samal ajal ja koos negatiivse otsusega.“

(3) Põhjenduse 39 järele lisatakse järgmine põhjendus:

„(39a) Selleks et tagada kõigile taotlejatele kiired ja õiglased menetlused, kindlustades samas, et põhjendamatult ei pikendata nende taotlejate viibimist liidus, kes rahvusvahelise kaitse saamise tingimustele ei vasta, sealhulgas nende kolmandate riikide kodanikud, kes on vabastatud viisanõudest vastavalt määrusele

(EL) 2018/1806, peaksid liikmesriigid kiirendama nende taotlejate taotluste läbivaatamist, kes on sellise kolmanda riigi kodanikud või kodakondsuseta isikute puhul sellise kolmanda riigi endised alalised elanikud, mille puhul rahvusvahelise kaitse andmise otsuste osakaal on väiksem kui 20 % kõigist selle riigiga seotud otsustest. Kui asjaomases kolmandas riigis on pärast vastavate Eurostati andmete avaldamist toimunud oluline muutus, võttes arvesse Euroopa Liidu Varjupaigaametit käsitleva määruse XX/XX artikli 10 kohast suunist, või kui taotleja kuulub teatavas isikute kategooriasse, kelle puhul ei saa madalat tunnustamise määra pidada nende kaitsevajadusi esindavaks konkreetse tagakiusamise tõttu, ei tuleks taotluse läbivaatamist kiirendada. Juhtumeid, kus kolmandat riiki võib pidada taotleja jaoks turvaliseks päritoluriigiks või turvaliseks kolmandaks riigiks käesoleva määruse tähenduses, peaks jätkuvalt kohaldama vastavalt kiirendatud läbivaatamismenetluse või taotluse vastuvõetamatust puudutava menetluse eraldi alusena.“

(4) Põhjendus 40 asendatakse järgmisega:

„(40) Paljud sooviavaldused rahvusvahelise kaitse saamiseks esitatakse liikmesriigi välispiiril või transiiditsoonis sageli isikute poolt, kes on kinni peetud seoses välispiiri ebaseadusliku ületamisega või maabunud otsingu- ja päästeoperatsiooni järgselt. Isiku tuvastamiseks ja julgeoleku- ja tervisekontrolli tegemiseks välispiiril ning asjaomaste kolmandate riikide kodanike ja kodakondsuseta isikute suunamiseks asjakohasesse menetlusse on vajalik taustakontroll. Kõigi ebaseaduslike saabumiste puhul peaks kõigi asjakohaste menetlusetappide vahel olema katkematu ja tõhus seos. Pärast taustakontrolli tuleks kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud suunata asjakohasesse varjupaiga- või tagasisaatmismenetlusse või keelata neil riiki siseneda. Seepärast tuleks kehtestada sisenemiseelne etapp, mis koosneb taustakontrollist ning varjupaiga- ja tagasisaatmismenetlustest piiril.“

(5) Põhjenduse 40 järele lisatakse järgmised põhjendused:

„(40a) Piiril toimuva varjupaiga- ja tagasisaatmismenetluse eesmärk peaks olema välispiiril kiiresti hinnata, kas taotlused on põhjendamatud või vastuvõetamatud ning saata kiiresti tagasi isikud, kellel ei ole õigust riiki jääda, tagades samal ajal, et hästi põhjendatud taotlustega isikud suunatakse tavamenetlusse ning neile antakse kiire juurdepääs rahvusvahelisele kaitsele. Liikmesriikidel peaks seepärast olema võimalik nõuda, et rahvusvahelise kaitse taotlejad püsivad välispiiril või transiiditsoonis, et hinnata taotluste vastuvõetavust. Liikmesriikidel peaks selgelt määratletud juhtudel olema võimalik taotlus sisuliselt läbi vaadata ja taotluse tagasilükkamise korral asjaomased kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud välispiirilt tagasi saata.

(40b) Liikmesriik peaks taotlusi hindama piirimenetluses, kui taotleja kujutab endast ohtu riigi julgeolekule või avalikule korrale, kui taotleja on ametiasutusi eksitanud, esitades valeandmeid või -dokumente või varjates asjakohast teavet või dokumente oma isiku või kodakondsuse kohta, millel oleks võinud olla negatiivne mõju otsusele, ja kui on tõenäoline, et taotlus on põhjendamatu, sest taotlejal on sellise kolmanda riigi kodakondsus, mille kohta tehtud rahvusvahelise kaitse andmise otsused moodustavad vähem kui 20 % selle riigi kohta tehtud otsuste koguarvust. Muudel juhtudel, näiteks kui taotleja on pärit turvalisest päritoluriigist või turvalisest kolmandast riigist, peaks piirimenetluse kasutamine olema liikmesriikide jaoks vabatahtlik.

- (40c) Kui liikmesriigid kasutavad rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamisel piirimenetlust, peaksid nad tagama vajalike meetmete võtmise taotlejate majutamiseks välispiiril või transiiditsoonides või nende läheduses kooskõlas direktiiviga XXX/XXX/EL [vastuvõtutingimuste direktiiv]. Liikmesriigid võivad taotlusi menetleda muus kohas välispiiril kui see, kus varjupaigataotlus esitatakse, viies taotlejad üle konkreetsetesse kohtadesse selle liikmesriigi välispiiril või selle läheduses, kus on olemas sobivad rajatised. Liikmesriikidele peaks jääma õigus otsustada, millistes konkreetsetes kohtades välispiiril tuleks sellised rajatised luua. Liikmesriigid peaksid siiski püüdma piirata vajadust taotlejaid sel eesmärgil üle viia ning peaksid seega proovima luua sellised piisava suutlikkusega rajatised piiriületuspunktides või välispiiri lõikudes, kus esitatakse enamik sooviavaldusi rahvusvahelise kaitse saamiseks, võttes arvesse ka välispiiri pikkust ja piiriületuspunktide või transiiditsoonide arvu. Nad peaksid teavitama komisjoni konkreetsetest kohtadest välispiiril, transiiditsoonis või välispiiri läheduses, kus piirimenetlusi läbi viiakse.

Kui kohaldatakse piirimenetlust ja liikmesriigi teatatud kohtades välispiiril või selle läheduses on suutlikkus ajutiselt ületatud, võivad liikmesriigid neid taotlusi menetleda muus kohas oma territooriumil, tehes seda võimalikult lühikese aja jooksul.

- (40d) Juhul kui piirimenetluse kasutamine on kohustuslik, ei tohiks liikmesriikidelt erandina nõuda selle kohaldamist sellise kolmanda riigi kodanike rahvusvahelise kaitse taotluste läbivaatamise suhtes, mis ei tee tagasivõtmisel piisavalt koostööd, kuna asjaomaste isikute kiire tagasisaatmine pärast taotluste tagasilükkamist oleks sellisel juhul ebatõenäoline. Selle kindlaksmääramine, kas kolmas riik teeb tagasivõtmisel piisavalt koostööd, peaks toimuma määruse (EÜ) nr 810/2009 artiklis 25a sätestatud korras.
- (40e) Piirimenetlus rahvusvahelise kaitse taotluste läbivaatamiseks peaks olema võimalikult lühike, kuid tagama samal ajal taotluste täieliku ja õiglase läbivaatamise. Igal juhul ei tohiks see kesta kauem kui 12 nädalat. Seda tähtaega tuleks käsitada piiril toimuva varjupaigamenetluse eraldiseisva tähtajana, mis hõlmab nii taotluse läbivaatamise otsust kui vajaduse korral ka esimeses astmes tehtud otsuse peale esitatud kaebuse suhtes tehtud otsust. Selle aja piires on liikmesriikidel õigus kehtestada siseriiklikus õiguses nii haldus- kui ka apellatsioonimenetluse tähtaeg, kuid seda tehes peaksid nad tagama, et läbivaatamine lõpetatakse ja vajaduse korral tehakse ka esimeses astmes tehtud otsuse peale esitatud kaebuse suhtes otsus maksimaalselt 12 nädala jooksul. Kui liikmesriik ei ole selle tähtaja jooksul asjaomaseid otsuseid siiski teinud, tuleks taotlejal põhimõtteliselt lubada siseneda liikmesriigi territooriumile. Riigi territooriumile ei tohiks isikut siiski lubada, kui taotlejal ei ole õigust riiki jääda, kui ta ei ole taotlenud luba edasikaebamise eesmärgil riiki jääda või kui kohus on otsustanud, et taotlejal ei lubata apellatsioonimenetluse tulemuse selgumiseni riiki jääda. Sellistel juhtudel tuleks varjupaiga- ja tagasisaatmismenetluse vahelise järjepidevuse tagamiseks viia ka tagasisaatmismenetlus läbi piirimenetluse raames, mis ei kesta kauem kui 12 nädalat. Seda perioodi tuleks arvestada hetkest, mil taotlejal, kolmanda riigi kodanikul või kodakondsuseta isikul ei ole enam õigust riiki jääda või ei lubata tal enam riiki jääda.
- (40f) Kuigi piirimenetlust rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamiseks saab kohaldada ilma kinnipidamist kasutamata, peaks liikmesriikidel siiski olema võimalik

piirimenetluse ajal kohaldada kinnipidamise aluseid kooskõlas [vastuvõtutingimuste] direktiivi (EL) XXX/XXX sätetega, et teha otsus taotleja õiguse kohta territooriumile siseneda. Kui sellises menetluses kasutatakse kinnipidamist, tuleks kohaldada [vastuvõtutingimuste] direktiivi (EL) XXX/XXX sätteid kinnipidamise kohta, sealhulgas tagatise kinnipeetud taotlejate jaoks, vajadust iga juhtumit eraldi hinnata, kohtulikku kontrolli ja kinnipidamistingimusi.

- (40g) Kui taotlus lükatakse piirimenetluse raames tagasi, tuleks asjaomase taotleja, kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku suhtes teha viivitamata tagasisaatmisotsus, või kui on täidetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/399¹⁰ artiklis 14 sätestatud tingimused, siis riiki sisenemine keelata. Selleks et tagada kõigi nende kolmandate riikide kodanike võrdne kohtlemine, kelle taotlus on piirimenetluses tagasi lükatud, peaks juhul, kui liikmesriik on otsustanud mitte kohaldada direktiivi XXX/XXX/EL [tagasisaatmisdirektiiv] sätteid kooskõlas selle direktiivi artikli 2 lõike 2 punktiga a ning ei tee asjaomase kolmanda riigi kodaniku suhtes tagasisaatmisotsust, olema asjaomase taotleja, kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku kohtlemine ja kaitse tase kooskõlas direktiivi XXX/XXX/EL [tagasisaatmisdirektiiv] artikli 4 lõikega 4 ning võrdväärne sellega, mida kohaldatakse isikute suhtes, kelle suhtes tehti tagasisaatmisotsus.
- (40h) Tagasisaatmismenetluse kohaldamisel piiril tuleks kohaldada [uuesti sõnastatud tagasisaatmisdirektiivi] teatavaid sätteid, kuna nendega reguleeritakse tagasisaatmismenetluse aspekte, mida ei ole käesoleva määrusega kindlaks määratud, eelkõige neid, mis käsitlevad mõisteid, soodsamaid sätteid, mittetagasisaatmise põhimõtet, lapse parimaid huve, perekonnaelu ja tervislikku seisundit, põgenemise ohtu, koostöökohustust, vabatahtliku lahkumise tähtaega, tagasisaatmisotsust, väljasaatmist, väljasaatmise edasilükkamist, saatjata alaealiste tagasisaatmist ja väljasaatmist, sissesõidukeelde, tagasisaatmiseni antavaid tagatise, kinnipidamist, kinnipidamistingimusi, alaealiste ja perekondade kinnipidamist ning hädaolukordi. Selleks et vähendada selliste ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike ebaseadusliku piiriületuse ja ebaseadusliku liikumise ohtu, kelle suhtes kohaldatakse tagasisaatmismenetlust piiril, võib ebaseaduslikult riigis viibivatele kolmandate riikide kodanikele anda kuni 15 päeva pikkuse tähtaja vabatahtlikuks lahkumiseks, ilma et see piiraks võimalust täita igal ajal vabatahtlikult tagasipöördumise kohustust.
- (40i) Kui taotlejal, kolmanda riigi kodanikul või kodakondsuseta isikul, kes oli rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamiseks piirimenetluse ajal kinni peetud, ei ole enam õigust riiki jääda ja tal ei ole lubatud sinna jääda, peaks liikmesriikidel olema võimalik jätkata kinnipidamist, et ära hoida riiki sisenemine ja läbi viia tagasisaatmismenetlus, järgides direktiivis XXX/XXX/EL [tagasisaatmisdirektiiv] sätestatud kinnipidamisega seotud tagatise ja tingimusi. Taotleja, kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku, keda rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamiseks piirimenetluse ajal kinni ei peetud ja kellel ei ole enam õigust riiki jääda ja tal ei ole lubatud sinna jääda, võib samuti kinni pidada, kui on oht põgenemiseks, kui ta väldib või takistab tagasisaatmist või kujutab endast ohtu avalikule korrale, avalikule julgeolekule või riigi julgeolekule. Kinnipidamine peaks

¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2016. aasta määrus (EL) 2016/399, mis käsitleb isikute üle piiri liikumist reguleerivaid liidu eeskirju (Schengeni piirieskirjad) (ELT L 077, 23.3.2016, lk 1).

kestma võimalikult lühikest aega ega tohiks olla pikem kui piiril toimuva tagasisaatmismenetluse maksimaalne kestus. Kui ebaseaduslikult riigis viibiv kolmanda riigi kodanik selle aja jooksul tagasi ei pöördu või teda välja ei saadeta ning tagasisaatmismenetlus piiril lõpetatakse, tuleks kohaldada [uuesti sõnastatud tagasisaatmisdirektiivi] sätteid. Selle direktiivi artiklis 15 sätestatud maksimaalne kinnipidamisaeg peaks hõlmama kinnipidamist piiril toimuva tagasisaatmismenetluse jooksul.

(40j) Liikmesriigil, kuhu taotleja määruse (EL) nr XXX/XXX [varjupaiga- ja rändehalduse määrus] kohaselt ümber paigutatakse, peaks olema võimalik taotlus piirimenetluses läbi vaadata, tingimusel et taotlejal ei ole veel luba liikmesriikide territooriumile siseneda ja sellise menetluse kohaldamise tingimused on täidetud liikmesriigis, kust taotleja ümber paigutati.“

(6) Põhjenduse 44 järele lisatakse järgmine põhjendus:

„(44a) Taotlejal, kes esitab viimasel hetkel korduva taotluse üksnes selleks, et oma väljasaatmist edasi lükata või nurjata, ei tohiks lubada taotluse vastuvõetamatuks tunnistamise kohta otsuse lõpliku vormistamiseni riiki jääda, kui menetlevale ametiasutusele on kohe selge, et uusi asjaolusid ei ole esitatud ja puudub tagasi- või väljasaatmise oht ning tingimusel, et taotlus esitatakse ühe aasta jooksul alates menetleva ametiasutuse otsusest esimese taotluse kohta. Menetlev ametiasutus teeb siseriikliku õiguse alusel otsuse, milles kinnitab, et tingimused, mille kohaselt taotlejale ei saa anda luba riiki jääda, on täidetud.“

(7) Põhjendused 65 ja 66 asendatakse järgmisega:

„(65) Selleks et taotleja saaks kasutada oma õigust tõhusale õiguskaitsevahendile rahvusvahelise kaitse taotluse tagasilükkava otsuse vaidlustamiseks, tuleks tagasisaatmisotsuse toime automaatselt peatada seniks, kuni taotlejal on õigus liikmesriigi territooriumile jääda või tal on lubatud sinna jääda. Selleks et parandada menetluste tulemuslikkust välispiiril, tagades samal ajal õiguse tõhusale õiguskaitsevahendile, peaks piirimenetluses tehtud otsuseid olema võimalik edasi kaevata ainult ühes kohtuastmes.

(66) Taotlejatel peaks põhimõtteliselt olema õigus jääda liikmesriigi territooriumile, kuni tähtaeg kaebuse esitamiseks esimese astme kohtus on möödunud, ning kui sellist õigust on tähtaja jooksul kasutatud, siis kuni kaebuse lahendamiseni. Ainult käesolevas määruses sätestatud piiratud arvul juhtudel, kui taotlused on tõenäoliselt põhjendamatud, ei peaks taotlejal olema automaatset õigust kaebuse esitamise eesmärgil riiki jääda.“

(8) Põhjenduse 66 järele lisatakse järgmised põhjendused:

„(66a) Kui taotlejal ei ole automaatset õigust jääda kaebuse esitamiseks riiki, peaks kohtul siiski olema võimalik kas taotleja taotluse korral või omal algatusel lubada taotlejal jääda liikmesriigi territooriumile kuni kaebuse lahendamiseni. Sellistel juhtudel peaks taotlejatel olema õigus jääda riiki, kuni on möödunud kohtult riiki jäämise loa taotlemise tähtaeg, ja kui taotleja on sellise taotluse tähtaja jooksul esitanud, siis kuni pädeva kohtu otsuseni. Selleks et ära hoida kuritahtlikke või viimase hetke korduvaid taotlusi, peaks liikmesriikidel olema võimalik siseriiklikus õiguses sätestada, et taotlejatel ei peaks olema õigust selle ajavahemiku jooksul riiki jääda, kui korduvad

taotlused on tagasi lükatud, et vältida edasiste põhjendamatute korduvate taotluste esitamist. Menetluses, millega tehakse kindlaks, kas taotlejal tuleks lubada jääda riiki kuni kaebuse lahendamiseni, peaksid olema piisavalt tagatud taotleja kaitseõigused ning talle tuleks võimaldada vajalikku suulist tõlget ja õigusabi. Lisaks peaks pädeval kohtul olema võimalik vaadata rahvusvahelise kaitse andmisest keeldumise otsus läbi faktiliste ja õiguslike asjaolude alusel.

- (66b) Selleks et tagada tulemuslik tagasisaatmine, ei tohiks taotlejatel olla õigust jääda liikmesriigi territooriumile, kui rahvusvahelise kaitse taotluse kohta tehtud negatiivne otsus on jõudnud kohtus teise või edasisse apellatsioonistmesse, ilma et see piiraks kohtu võimalust lubada taotlejal riiki jääda. Liikmesriigid ei peaks andma taotlejatele võimalust esitada esimese kaebuse kohta tehtud otsuse peale uut kaebust, kui see käsitleb piirimenetluses tehtud otsust.
- (66c) Selleks et tagada, et rahvusvahelise kaitse taotluse tagasilükkamise otsuse ja sellele lisatud tagasisaatmisotsuse õiguslik läbivaatamine kohtu poolt on järjepidev ning kiirendada juhtumi läbivaatamist ja vähendada pädevate õigusasutuste koormust, tuleks selliste otsuste suhtes kohaldada ühist menetlust samas kohtus.
- (66d) Selleks et tagada taotluste õiglane ja objektiivne haldamine ning ühise rahvusvahelise kaitse menetluse tulemuslikkus, tuleks kindlaks määrata haldusmenetluse tähtajad.“
- (9) [Ühendkuningriik- põhjendus 77]
- (10) Artikli 4 lõikesse 1 lisatakse järgmine punkt:
„i) pereliikmed“.
- (11) Artiklisse 26 lisatakse järgmine lõige:
„3. Kolmandate riikide kodanike suhtes, kellele tehakse määruse (EL) XXX/XXX [taustakontrolli määrus] artikli 3 lõikes 1 osutatud taustakontroll, kohaldatakse lõikeid 1 ja 2 alles pärast taustakontrolli lõppu.“
- (12) Artiklisse 27 lisatakse järgmised lõiked:
„5. Kolmandate riikide kodanike suhtes, kellele tehakse määruse (EL) XXX/XXX [taustakontrolli määrus] artikli 3 lõikes 1 osutatud taustakontroll, kohaldatakse lõikeid 1–4 alles pärast taustakontrolli lõppu.

6. Kui biomeetrilisi andmeid ei olnud võimalik koguda määruse (EL) nr XXX/XXX [Eurodaci määrus] kohase taustakontrolli käigus või kui taotlejale taustakontrolli ei tehtud, võtavad pädevad asutused biomeetrilised andmed hiljemalt rahvusvahelise kaitse taotluse registreerimisel ning edastavad need koos määruse (EL) nr XXX/XXX [Eurodaci määrus] artikli 12 punktides c–p osutatud andmetega kesksesse süsteemi ja ühisesse isikuandmete hoidlasse vastavalt kõnealusele määrusele.“
- (13) Lisatakse uus artikkel 35a:

Taotluse tagasilükkamine ja tagasisaatmisotsuse tegemine

Kui taotlus lükatakse tagasi, kuna see on vastuvõetamatu, põhjendamatu või ilmselgelt põhjendamatu seoses nii pagulasseisundi kui ka täiendava kaitse seisundiga või kaudselt või sõnaselgelt tagasi võetud, teevad liikmesriigid tagasisaatmisotsuse, milles järgitakse direktiivi XXX/XXX/EL [tagasisaatmisdirektiiv]. Tagasisaatmisotsus tehakse rahvusvahelise kaitse taotluse tagasilükkamise otsuses või eraldi aktina. Kui tagasisaatmisotsus tehakse eraldi aktina, tuleb see teha samal ajal ja koos rahvusvahelise kaitse taotluse tagasilükkamise otsusega.“

(14) Artiklit 40 muudetakse järgmiselt.

(a) Lõikesse 1 lisatakse järgmine punkt:

„i) taotleja on sellise kolmanda riigi kodanik või kodakondsuseta isikute puhul sellise kolmanda riigi endine alaline elanik, mille puhul on menetleva ametiasutuse tehtud rahvusvahelise kaitse andmise otsuste osakaal uusimate kättesaadavate üleliiduliste keskmiste Eurostati aastaandmete kohaselt 20 % või väiksem, välja arvatud juhul, kui asjaomases kolmandas riigis on pärast vastavate Eurostati andmete avaldamist toimunud oluline muutus või kui taotleja kuulub isikute kategooriasse, kelle puhul ei saa 20 %-list või väiksemat osakaalu pidada nende kaitsevajadusi esindavaks.“;

(b) lõikesse 5 lisatakse järgmine punkt:

„c) taotleja on sellise kolmanda riigi kodanik või kodakondsuseta isikute puhul sellise kolmanda riigi endine alaline elanik, mille puhul on menetleva ametiasutuse tehtud rahvusvahelise kaitse andmise otsuste osakaal uusimate kättesaadavate üleliiduliste keskmiste Eurostati aastaandmete kohaselt 20 % või väiksem, välja arvatud juhul, kui asjaomases kolmandas riigis on pärast vastavate Eurostati andmete avaldamist toimunud oluline muutus või kui taotleja kuulub isikute kategooriasse, kelle puhul ei saa 20 %-list või väiksemat osakaalu pidada nende kaitsevajadusi esindavaks.“

(15) Artikkel 41 asendatakse järgmisega.

Piirimenetlus rahvusvahelise kaitse taotluste läbivaatamiseks

1. Pärast määruse (EL) nr XXX/XXX [taustakontrolli määrus] kohaselt läbi viidud taustakontrollimenetlust ja tingimusel, et taotlejal ei ole veel luba liikmesriikide territooriumile siseneda, võib liikmesriik taotluse piirimenetluses läbi vaadata, kui rahvusvahelise kaitse saamiseks on soovi avaldanud kolmanda riigi kodanik või kodakondsuseta isik, kes ei vasta määruse (EL) 2016/399 artiklis 6 sätestatud tingimustele liikmesriigi territooriumile sisenemise kohta. Piirimenetluse võib läbi viia:

- (a) pärast rahvusvahelise kaitse saamiseks soovi avaldamist välispiiril asuvas piiriületuspunktis või transiiditsoonis;
 - (b) pärast kinnipidamist seoses välispiiri ebaseadusliku ületamisega;
 - (c) pärast liikmesriigi territooriumile saabumist otsingu- ja päästeoperatsiooni järgselt;
 - (d) pärast ümberpaigutamist vastavalt määruse (EL) nr XXX/XXX [endine Dublini määrus] artiklile [X].
2. Piirimenetluse kohaldamise korral võib teha otsuse:
- (a) taotluse vastuvõetamatuse kohta artikli 36 kohaselt;
 - (b) taotluse sisu kohta kiirendatud läbivaatamismenetluses artikli 40 lõikes 1 osutatud juhtudel.
3. Liikmesriik vaatab lõikes 1 osutatud juhtudel taotluse läbi piirimenetluses, kui täidetud on artikli 40 lõike 1 punktides c, f või i osutatud tingimused.
4. Liikmesriik võib otsustada mitte kohaldada lõiget 3 selliste kolmandate riikide kodanike või kodakondsuseta isikute suhtes, kelle alaline elukoht on sellises kolmandas riigis, mille kohta kõnealune liikmesriik on esitanud komisjonile teate vastavalt määruse (EÜ) nr 810/2009 artikli 25a lõikele 3.
- Kui komisjon leiab pärast määruse (EÜ) nr 810/2009 artikli 25a lõike 4 kohast läbivaatamist, et kolmas riik teeb piisavalt koostööd, kohaldab liikmesriik uuesti lõike 3 sätteid.
- Kui komisjon leiab, et asjaomane kolmas riik ei tee piisavalt koostööd, võib liikmesriik jätkata lõike 3 kohaldamata jätmist:
- (a) kuni nõukogu poolt määruse (EÜ) nr 810/2009 artikli 25a lõike 5 kohaselt varem vastu võetud rakendusakti kehtetuks tunnistamise või muutmiseni;
 - (b) kui komisjon leiab, et määruse (EÜ) nr 810/2009 artikli 25a kohaselt ei ole vaja meetmeid võtta, siis kuni komisjon teatab kõnealuse artikli lõike 2 kohaselt tehtud hindamises, et asjaomase kolmanda riigi koostöös on toimunud sisulised muudatused.
5. Saatjata alaealiste ning alla 12aastaste alaealiste ja nende pereliikmete suhtes saab piirimenetlust kohaldada ainult artikli 40 lõike 5 punktis b osutatud juhtudel.
6. Ilma et see piiraks lõigete 9 ja 11 kohaldamist, ei lubata liikmesriigi territooriumile siseneda taotlejatel, kelle suhtes kohaldatakse piirimenetlust.
7. Piirimenetluse kohaldamisel võivad liikmesriigid läbi viia taotluse läbivaatamise eest vastutava liikmesriigi kindlaksmääramise menetluse, mis on sätestatud määru (EL) nr XXX/XXX [varjupaiga- ja rändehalduse määrus], ilma et see piiraks lõikes 11 kehtestatud tähtaegade kohaldamist.

8. Kui piirimenetluse kohaldamise tingimused on täidetud liikmesriigis, kust taotleja ümber paigutati, võib liikmesriik, kuhu taotleja määruse (EL) nr XXX/XXX [varjupaiga- ja rändehalduse määrus] artikli [x] kohaselt ümber paigutatakse, kohaldada piirimenetlust, sealhulgas lõike 1 punktis d osutatud juhtudel.
9. Liikmesriigid ei kohalda piirimenetlust või lõpetavad selle kohaldamise menetluse mis tahes etapis, kui:
- (a) menetlev ametiasutus leiab, et taotluse vastuvõetamatuna tagasilükkamise või kiirendatud läbivaatamismenetluse kohaldamise alused ei kehti või enam ei kehti;
 - (b) menetluslike erivajadustega taotlejatele ei saa lõikes 14 osutatud kohtades pakkuda vajalikku toetust;
 - (c) piirimenetluse kohaldamata jätmiseks on meditsiinilised põhjused;
 - (d) kinnipidamist kasutatakse üksikjuhtudel ning direktiivi XXX/XXX/EL [vastuvõtutingimuste direktiiv] artiklites 8–11 sätestatud tagatised ja kinnipidamistingimused ei ole täidetud või ei ole enam täidetud ning piirimenetlust ei saa asjaomase taotleja suhtes kohaldada ilma kinnipidamiseta.

Sellistel juhtudel lubab pädev asutus taotlejal siseneda liikmesriigi territooriumile.

10. Erandina käesoleva määruse artiklist 28 esitatakse taotlused, mille suhtes kohaldatakse piirimenetlust, hiljemalt viis päeva pärast esmakordset registreerimist, või määruse EL nr XXX/XXX [varjupaiga- ja rändehalduse määrus] artikli [x] kohase ümberpaigutamise korral viis päeva pärast seda, kui taotleja saabub vastutavasse liikmesriiki pärast kõnealuse määruse artikli 56 lõike 1 punkti e kohast üleandmist.
11. Piirimenetlus on võimalikult lühike ning tagab samal ajal taotluste täieliku ja õiglase läbivaatamise. See hõlmab lõigetes 2 ja 3 osutatud otsust ja vajaduse korral kaebuse kohta tehtud mis tahes otsust ning see peab olema lõpetatud 12 nädala jooksul alates taotluse registreerimisest. Selle ajavahemiku järel on taotlejal õigus siseneda liikmesriigi territooriumile, välja arvatud juhul, kui kohaldatakse artikli 41a lõiget 1.
- Erandina artiklis 34, artikli 40 lõikes 2 ja artiklis 55 sätestatud tähtaegadest kehtestavad liikmesriigid sätteid läbivaatamismenetluse ja apellatsioonimenetluse kestuse kohta, millega tagatakse, et piirimenetluse raames tehtud taotluse tagasilükkamise otsuse peale esitatud kaebuse korral tehakse otsus sellise kaebuse kohta 12 nädala jooksul alates taotluse registreerimisest.
12. Erandina käesoleva artikli lõikest 11 ei lubata taotlejal liikmesriigi territooriumile siseneda, kui:
- (a) taotleja õigus riiki jääda on artikli 9 lõike 3 punkti a kohaselt kehtetuks tunnistatud;
 - (b) taotlejal ei ole artikli 54 kohaselt õigust riiki jääda ja ta ei ole kohaldatava tähtaja jooksul taotlenud luba apellatsioonimenetluseks riiki jääda;

- (c) taotlejal ei ole artikli 54 kohaselt õigust riiki jääda ja kohus on otsustanud, et taotlejal ei lubata riiki jääda kuni apellatsioonimenetluse tulemus on selgunud.

Kui taotleja suhtes on kooskõlas direktiiviga XXX/XXX/EL [tagasisaatmisdirektiiv] tehtud tagasisaatmisotsus või tal on keelatud siseneda kooskõlas määruse (EL) 2016/399 artikliga 14, kohaldatakse artiklit 41a.

13. Piirimenetluses taotluste läbivaatamise ajal hoitakse taotlejaid välispiiril või transiiditsoonides või nende läheduses. Iga liikmesriik teatab komisjonile hiljemalt [kaks kuud pärast käesoleva määruse kohaldamise kuupäeva] kohad, kus piirimenetlust välispiiridel, transiiditsoonides või nende läheduses läbi viiakse, kaasa arvatud juhul, kui kohaldatakse lõiget 3, ning tagab, et nende kohtade suutlikkus on piisav selle lõikega hõlmatud taotluste menetlemiseks. Kõigist muudatustest nende kohtade määramisel, kus piirimenetlust läbi viiakse, teatatakse komisjonile kaks kuud enne muudatuste jõustumist.
14. Olukorras kus liikmesriikide poolt lõike 14 kohaselt teatatud kohtade suutlikkus lõikega 3 hõlmatud isikute taotluste menetlemiseks on ajutiselt ebapiisav, võivad liikmesriigid määrata oma territooriumil muud kohad ning pärast komisjonile teatamist majutada taotlejaid seal ajutiselt ja võimalikult lühikese aja jooksul.“
- (16) Lisatakse uus artikkel 41a:

„Artikkel 41a

Tagasisaatmismenetlus piiril

1. Kolmandate riikide kodanikel ja kodakondsuseta isikutel, kelle taotlus on artiklis 41 osutatud menetluses tagasi lükatud, ei lubata liikmesriigi territooriumile siseneda.
2. Lõikes 1 osutatud isikuid hoitakse kuni 12 nädalat kohas, mis asub välispiiril või transiiditsoonis või nende läheduses; kui liikmesriik ei saa neid sellistes kohtades majutada, võib ta kasutada muid kohti oma territooriumil. 12-nädalane periood algab hetkest, mil taotlejal, kolmanda riigi kodanikul või kodakondsuseta isikul ei ole enam õigust riiki jääda või tal ei lubata riiki jääda.
3. Käesoleva artikli kohaldamisel kehtivad direktiivi XXX/XXX/EL [uuesti sõnastatud tagasisaatmisdirektiiv] artikli 3, artikli 4 lõike 1, artiklite 5–7, artikli 8 lõigete 1–5, artikli 9 lõigete 2–4, artiklite 10–13, artikli 15, artikli 17 lõike 1, artikli 18 lõigete 2–4 ja artiklite 19–21 sätted.
4. Ilma et see piiraks võimalust igal ajal vabatahtlikult tagasi pöörduda, võib lõikes 1 osutatud isikutele anda vabatahtlikuks lahkumiseks tähtaja, mis ei ületa 15 päeva.
5. Lõikes 1 osutatud isikuid, keda on kinni peetud artiklis 41 osutatud menetluse jooksul ning kellel ei ole enam õigust riiki jääda ja kellel ei lubata sinna jääda, võib jätkuvalt kinni pidada selleks, et takistada sisenemist liikmesriigi territooriumile, valmistada ette tagasisaatmist või isik välja saata.

6. Lõikes 1 osutatud isikuid, kellel ei ole enam õigust riiki jääda ja kellel ei lubata sinna jääda ning keda ei peetud kinni artiklis 41 osutatud menetluse jooksul, võib kinni pidada, kui on olemas põgenemise oht direktiivi XXX/XXX/EL [tagasisaatmisdirektiiv] tähenduses, kui nad väldivad või takistavad tagasisaatmise ettevalmistamist või väljasaatmist või kujutavad endast ohtu avalikule korrale, avalikule julgeolekule või riigi julgeolekule.
7. Kinnipidamine on võimalikult lühike ja kestab ainult seni, kuni kestab väljasaatmise korraldamine, ning see viiakse ellu nõuetekohase hooldsusega. Kinnipidamisaeg ei tohi ületada lõikes 2 osutatud ajavahemikku ning see arvatakse direktiivi XXX/XXX/EL [tagasisaatmisdirektiiv] artikli 15 lõigetes 5 ja 6 sätestatud maksimaalse kinnipidamisaja hulka.
8. Liikmesriigid, kes pärast taotluse tagasilükkamist artiklis 41 osutatud menetluses keelavad sisenemise vastavalt määruse (EL) 2016/399 artiklile 14 ja kes on otsustanud sellistel juhtudel mitte kohaldada direktiivi XXX/XXX/EL [tagasisaatmisdirektiiv] kooskõlas selle direktiivi artikli 2 lõike 2 punktiga a, tagavad, et nende kolmandate riikide kodanike ja kodakondsuseta isikute kohtlemine ja kaitse tase, kellel on keelatud siseneda, vastab direktiivi XXX/XXX/EL [tagasisaatmisdirektiiv] artikli 4 lõikele 4 ning on võrdväärne sellega, mis on sätestatud käesoleva artikli lõigetes 2, 4 ja 7.“

(17) Artiklit 43 muudetakse järgmiselt:

a) Punkt a jäetakse välja.

Artiklisse 43 lisatakse punkt c:

„c) esimene korduv taotlus on esitatud ühe aasta jooksul alates menetleva ametiasutuse otsusest esimese taotluse kohta üksnes selleks, et lükata edasi või nurjata tagasisaatmisotsuse täitmine, mis tooks kaasa taotleja kohese väljasaatmise liikmesriigist, kuni selle taotluse vastuvõetamatuks tunnistamise otsuse lõpliku vormistamiseni, kui menetlevale ametiasutusele on kohe selge, et ei ole esitatud uusi asjaolusid vastavalt artikli 42 lõikele 4.“

(18) Artiklid 53 ja 54 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 53

Õigus tõhusale õiguskaitsevahendile

1. Taotlejal on õigus tõhusale õiguskaitsevahendile kohtus seoses alljärgnevaga:
 - (a) otsus, millega lükatakse taotlus tagasi selle vastuvõetamatuse tõttu;
 - (b) otsus, millega jäetakse varjupaigataotlus selle põhjendamatuks tõttu rahuldamata nii seoses pagulasseisundi kui ka täiendava kaitse seisundiga;
 - (c) otsus, millega lükatakse taotlus tagasi selle kaudse tagasivõtmise tõttu;
 - (d) otsus rahvusvahelise kaitse seisundi äravõtmise kohta;

(e) tagasisaatmisotsus.

Tagasisaatmisotsused kaevatakse edasi samas kohtus ning samade kohtumenetluste ja tähtaegade raames kui punktides a, b, c ja d osutatud otsused.

2. Täiendava kaitse saamise nõuetele vastavaks tunnistatud isikutel on õigus tõhusale õiguskaitsevahendile otsuse suhtes, mille kohaselt on nende taotlus pagulasseisundiga seoses põhjendamatu. Kui liikmesriigi antav täiendava kaitse seisund pakub samu õigusi ja soodustusi kui liidu ja siseriikliku õiguse alusel antav pagulasseisund, võib selle otsuse peale esitatud kaebust pidada selles liikmesriigis vastuvõetamatuks, kui siseriiklikuga õigusega on nii ette nähtud.
3. Lõikes 1 osutatud tõhusa õiguskaitsevahendiga nähakse ette nii faktiliste kui ka õiguslike asjaolude täielik ja *ex nunc* läbivaatamine vähemalt esimese astme kohtus, sealhulgas vajaduse korral rahvusvahelise kaitse vajaduste läbivaatamine vastavalt määrusele (EL) nr XXX/XXX [miinimumnõuete määrus].
4. Pädevas kohtus toimuval ärakuulamisel tagatakse taotlejale suuline tõlge, kui vajalikku suhtlust ei ole muul viisil võimalik tagada.
5. Kui kohus peab seda vajalikuks, tagab ta selliste asjakohaste dokumentide tõlkimise, mida ei ole artikli 33 lõike 4 kohaselt juba tõlgitud. Teise võimalusena võivad kõnealuseid dokumente tõlkida muud üksused ja nende eest võib tasuda riiklikest vahenditest kooskõlas siseriikliku õigusega.
6. Kui dokumente ei esitata õigel ajal, et kohus saaks tagada nende tõlkimise, võib kohus keelduda neid dokumente arvesse võtmast, kui neile ei ole lisatud taotleja esitatud tõlget.
7. Liikmesriigid sätestavad oma siseriiklikus õiguses järgmised tähtajad, mille jooksul taotlejad saavad esitada kaebusi lõikes 1 osutatud otsuste peale:
 - (a) vähemalt üks nädal otsuse puhul, millega lükatakse taotlus vastuvõetamatus, kaudselt tagasivõtmise või põhjendamatus tõttu tagasi, kui otsuse tegemise ajal on täidetud artikli 40 lõigetes 1 ja 5 loetletud mis tahes tingimus;
 - (b) kõigil muudel juhtudel vähemalt kaks nädalat kuni kõige rohkem kaks kuud.
8. Lõikes 7 osutatud tähtaeg hakkab kulgema kuupäevast, mil menetleva ametiasutuse otsus tehakse taotlejale või tema esindajale või õigusnõustajale teatavaks. Teatamise kord sätestatakse siseriiklikus õiguses.
9. Piirimenetluse raames tehtud otsuse puhul näevad liikmesriigid ette ainult üheastmelise edasikaebekorra.

Artikkel 54

Edasikaebamise peatav mõju

1. Tagasisaatmisotsuse toime peatatakse automaatselt seniks, kuni taotlejal on käesoleva artikli kohaselt õigus riiki jääda või tal lubatakse sinna jääda.

2. Taotlejatel on õigus jääda liikmesriigi territooriumile, kuni tähtaeg kasutada oma õigust tõhusale õiguskaitsevahendile esimese astme kohtus on möödunud, ning kui sellist õigust on tähtaja jooksul kasutatud, siis kuni esitatud kaebuse lahendamiseni.
3. Taotlejal ei ole lõike 2 kohast riigis viibimise õigust, kui pädev asutus on teinud ühe järgmistest otsustest:
 - (a) otsus, millega lükatakse taotlus selle põhjendamatusse või ilmselgelt põhjendamatusse tõttu tagasi, kui otsuse tegemise ajal on täidetud üks artikli 40 lõigetes 1 ja 5 loetletud tingimustest [sealhulgas turvaline päritoluriik] või kui kohaldatakse piirimenetlust;
 - (b) otsus, millega lükatakse taotlus selle vastuvõetamatusse tõttu tagasi vastavalt artikli 36 lõike 1 punktile a [esimene varjupaigariik] või punktile c [korduvad taotlused ilma uute asjaoludeta];
 - (c) otsus, millega lükatakse taotlus selle kaudse tagasivõtmise tõttu tagasi;
 - (d) otsus, millega lükatakse korduv taotlus selle põhjendamatusse või ilmselgelt põhjendamatusse tõttu tagasi,
 - (e) otsus rahvusvahelise kaitse seisundi äravõtmise kohta vastavalt määruse nr XXX/XXX (miinimumnõuete määrus) artikli 14 lõike 1 punktidele b, d ja e ning artikli 20 lõike 1 punktile b.
4. Lõikes 3 osutatud juhtudel on kohtul õigus pärast nii faktiliste kui ka õiguslike asjaolude läbivaatamist otsustada, kas taotlejal lubatakse tema taotluse korral jääda liikmesriigi territooriumile kuni esitatud kaebuse lahendamiseni. Pädeval kohtul võib siseriikliku õiguse kohaselt olla õigus teha selles küsimuses otsus omal algatusel.
5. Lõike 4 kohaldamisel kehtivad järgmised tingimused:
 - (a) taotlejal on alates kuupäevast, mil teda otsusest teavitati, vähemalt 5 päeva aega, et taotleda luba jääda liikmesriigi territooriumile kuni esitatud kaebuse lahendamiseni;
 - (b) ärakuulamise korral pädevas kohtus tagatakse taotlejale suuline tõlge, kui vajalikku suhtlust ei ole muul viisil võimalik tagada;
 - (c) taotlejale tagatakse tema taotluse korral tasuta õigusabi ja esindamine vastavalt artikli 15 lõigetele 4 ja 5;
 - (d) taotlejal on õigus jääda riiki:
 - i) kuni on möödunud kohtult riigis viibimise loa taotlemise tähtaeg;
 - ii) kui taotleja on riigis viibimise luba tähtaja jooksul taotlenud, siis kuni kohus teeb otsuse selle kohta, kas taotlejal lubatakse riigi territooriumile jääda või mitte.
6. Korduvate taotluste puhul võivad liikmesriigid erandina käesoleva artikli lõike 6 punktist d siseriiklikus õiguses sätestada, et taotlejal ei ole õigust riiki jääda (ilma et

see piiraks mittetagasisaatmise põhimõtte järgimist), kui kaebus on esitatud üksnes selleks, et lükata edasi või nurjata tagasisaatmisotsuse täitmine, mis tooks kaasa taotleja kohese väljasaatmise liikmesriigist, kui kohtule on kohe selge, et vastavalt artikli 42 lõikele 4 ei ole uusi asjaolusid esitatud.

7. Taotlejal, kes esitab esimese või järgneva kaebuse kohta tehtud otsuse peale uue kaebuse, ei ole õigust jääda liikmesriigi territooriumile, ilma et see piiraks kohtu võimalust lubada taotlejal kas taotleja nõudel või oma algatusel riiki jääda.